

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Health and Welfare

Socionomstudenters studiemotivation

*En kvantitativ enkätstudie om motivationsskillnader i
relation till Herzbergs motivationsteori och altruism*

EXAMENSARBETE

HUVUDOMRÅDE: *Socialt arbete*

FÖRFATTARE: *Thinh Tran & Polina Borodastova*

EXAMINATOR: *Klas Borell*

JÖNKÖPING 2017 Maj

Förord

Ett stort tack till vår handledare Mats Granlund som har handlett oss i denna studie. Tack för alla de givande synpunkterna och de tröstande orden men främst för din snabba återkoppling. Denna studie hade inte gått att genomföra utan dig och din insats.

Ett stort tack riktas även till alla föreläsare på Hälsohögskolan i Jönköping som gav oss den tiden vi behövde för att samla in data till studiens genomförande. Ett stort tack till alla respondenter som deltog i studien, utan er vore detta arbete inte möjligt. Vi vill även tacka alla andra deltagare som har bidragit med tankar, synpunkter, tid och arbetskraft för att hjälpa oss i förarbetena trots att ni själva hade fullt upp med era egna studier. Ert bidrag har varit ytterst värdefullt för oss personligen och för vårt arbete.

Till slut vill vi även tacka alla nära och kära, för ert tålamod, tröst och uppmuntran. Tack för att ni har stått ut med oss under arbetets gång.

Mvh Thinh Tran och Polina Borodastova

Abstract

Social work students' study motivation - A quantitative survey of motivational differences in relation to Herzberg's motivational theory and altruism.

During their education students are motivated by different factors at different times. The purpose of the study is thus to investigate the motivational differences that exist among social education students at Högskolan in Jönköping in different semesters concerning to Herzberg motivational theory and altruism. The study examines differences in sex, age, civil status, previous experience or contact with social workers, what semester the student is in and study motivation in relation to altruism, motivator and hygiene factor. This cross-sectional quantitative survey study is conducted under the supervision of Mats Granlund, professor of disability sciences and psychology, and with the assistance of 110 social work students at Jönköping University as a participant. The results reveal differences in how appealing hygiene factors, motivators and altruism are as motivating factors in relation to gender and the semester the student is in. However we found no differences in students' self-appreciation of their overall study motivation concerning to their gender, age, civil status, past experience or contact with social workers and what semester the student is in. One conclusion is that the importance given to social experiences of hygiene factor, motivator and altruism are probably varied dependent on semester.

Keywords: student, motivation, Herzberg, motivator, hygiene factor, altruism, sex, age, civil status, previous experience, cross-sectional, quantitative, survey study

Sammanfattning

Socionomstudenters studiemotivation – En kvantitativ enkätstudie om motivationsskillnader i relation till Herzbergs motivationsteori och altruism.

Under utbildningen motiveras studenter av olika faktorer under olika tidpunkter. Syftet med studien är således att undersöka vilka motivationsskillnader det finns bland socionomstudenter vid Högskolan i Jönköping under olika terminer i relation till Herzbergs motivationsteori och altruism. Studien undersöker skillnader i kön, ålder, civilstatus, tidigare erfarenhet eller kontakt med socialarbetare, vilken termin studenten befinner sig i och studiemotivation i relation till hygienfaktor, motivator samt altruism. Denna kvantitativa enkätstudie med tvärsnittsdesign genomförs under handledning av Mats Granlund, professor i handikappvetenskap samt psykologi, med 110 socionomstudenter i Jönköping University som deltagare. Resultatet påvisar att det finns skillnader i hur tilltalande hygienfaktor, motivatorer och altruism är som motivation är i relation till kön och vilken termin man befinner sig i. Det fanns inga skillnader i studenternas egna generella uppskattning av studiemotivation i relation till deras kön, ålder, civilstatus, tidigare erfarenhet eller kontakt med socialarbetare och vilken termin studenten befinner sig i. En slutsats är att socionomstudenters upplevelse av hygienfaktor, motivator och altruism varierar mellan olika terminer.

Nyckelord: student, motivation, Herzberg, motivator, hygienfaktor, altruism, kön, ålder, civil status, tidigare erfarenhet, tvärsnittsdesign, kvantitativ, enkätstudie

Innehållsförteckning

Förord	I
Abstract	II
Sammanfattning.....	III
Innehållsförteckning.....	I
I Inledning	3
2 Teoretisk bakgrund.....	5
2.1 HERZBERGS MOTIVATIONSTEORI	5
2.2 ALTRUISTISK MOTIVATION	7
2.3 KORT SAMMANFATTNING	8
3 Tidigare forskning	9
3.1 STUDIEMOTIVATION HOS SOCIONOMSTUDENTER	9
3.1.1 Allmänt om studierna	9
3.1.2 Sociodemografiska faktorer	10
3.1.3 Influenser av Herzbergs motivationsteori	10
3.1.4 Altruismens påverkan på studiemotivation.....	11
3.1.5 Andra influenser	11
3.2 ANDRA STUDIER OM STUDIEMOTIVATION.....	12
3.3 KORT SAMMANFATTNING	13
4 Hypoteser	13
5 Metod	14
5.1 METODANSATS	14
5.2 URVALSPROCESS	15
5.3 DATAINSAMLINGENS UPPLÄGGNING.....	15
5.4 DISTRIBUTION OCH INSAMLING AV ENKÄTERNA.....	16
5.5 HANTERING AV EVENTUELLA BORTFALL	16
5.6 ENKÄTENS UTFORMNING	17
5.6.1 Operationalisering.....	17
5.6.2 Enkätutformning.....	17
5.6.3 Kognitiv intervju	18
5.6.4 Pilotundersökning.....	19
5.6.5 Utformning av reviderad enkät	21

5.7 BEARBETNING OCH ANALYS AV MATERIAL.....	21
5.8 ETISKA PRINCIPER.....	21
5.9 KORT SAMMANFATTNING	22
6 Resultat	23
6.1 DESKRIPTIV	23
6.1.1 Antal deltagare	23
6.1.2 Deltagarnas sociodemografiska egenskaper	24
6.2 HYPOTESER	24
6.3 ANDRA IAKTTAGELSER	28
6.4 KORT SAMMANFATTNING	29
7 Diskussion	30
7.1 FYNDEN	30
7.2 DISKUSSION KRING RESULTAT	31
7.2.1 Brist på "cross-cultural" studier	31
7.2.2 Kön i relation till motivationsfaktorer	31
7.2.3 Motivationsfaktorer i relation till termin	32
7.2.4 Motivationsfaktorer i relation till varandra och Herzberg	33
7.2.5 Studiemotivation i relation till termin	35
7.2.6 Termin i relation till studiemotivation, motivationsfaktorer och Herzberg.....	35
7.2.7 Studiens bristande överenskommelse med studiemotivation	36
7.3 DISKUSSION KRING METODANSATS.....	37
7.3.1 Metodansats och teori	37
7.3.2 Enkätutformning.....	38
7.3.3 Urval.....	40
7.3.4 Etik.....	40
7.4 KORT SAMMANFATTNING	41
8 Slutsats.....	42
8.1 BAKGRUND OCH SYFTE.....	42
8.2 RESULTAT.....	42
8.3 VIDARE STUDIER.....	43
Referenslista	45

1 Inledning

Fattigdom och nöd har alltid funnits i Sverige, med den växande urbaniseringen och den snabba industrialiseringen i samhället tog sig fattigdomen nya uttryck. Sättet att se på de fattigas levnadsomständigheter förändrades, liksom den dåvarande fattigvården. Otillfredsställande materiella förhållanden, samt andlig och moralisk nöd lyftes upp och tillsammans växte den sociala frågan fram. Många nykterhets- och väckelserörelser blomrade ut som ett resultat av detta, liksom filantropins altruistiska anda och filantropiska projekt som syftade till att lindra de fattigas och utsattas nöd (Thörn, 2013). Den filantropiska rörelsen utvecklades från enskilda initiativ till organiserade kvinnliga föreningar med ett stort nätverk. Kvinnorna uppmärksammade den sociala frågan som en politisk angelägenhet. I sinom tid bildades CSA, Centralförbundet för socialt arbete, som drev fram varaktiga samhällsförändringar såsom olika utbildningar samt tillkomsten av Socialstyrelsen (Thörn, 2013). Så småningom blev socialt arbete erkänt som ett akademiskt ämne vid svenska universitet och högskolor. Idag finns socionomutbildningar vid 21 lärosäten (Antagning, 2017). Varje år beräknas cirka 2 500 nya studenter påbörja sin socionomutbildning i Sverige och på sikt kommer 1 950 socionomstudenter att examineras per år (Statistiska centralbyrån, 2014). Utbildningen leder till ett flertal karriärmöjligheter som socionomer kan välja med olika arbetsvillkor. Det kan handla om myndighetsutövande, behandlingsarbete men även chefsposter inom olika organisationer (Arbetsförmedlingen, 2013). Efterfrågan på utbildade socionomer beräknas att fortsätta öka upp till 35 procent nyanställningar fram till år 2035. Anledningen till den ökade efterfrågan är att de branscher som socionomerna till stor del är verksamma inom beräknas att expandera på sikt (Statistiska centralbyrån, 2014). Gemensamt för socionomyrket är att det är ett människobehandlande arbete där målet är att skapa en förändring till det bättre för en viss individ, grupp eller samhället i stort (Svensson, Johnsson & Laanemets, 2008). Idag erbjuder det sociala arbetet en medellön, för de 50 procent av socionomerna som arbetar i offentlig sektor, på 32 500 kronor i månaden (Akademikerförbundet, 2017).

Vad som motiverar socionomen under utbildningen har senare betydelse för det arbete socionomen utför. Motivation är ett begrepp som tolkar beteende och motivation är den drivande kraften bakom människors handlingar. Motivation handlar därmed för vad man *vill* göra snarare än för vad man *kan* göra (Hababbeh, 2014). I Herzbergs

motivationsteori skildras två motivationsfaktorer som i relation till arbetssituation samt arbetsinnehåll påverkar individens inre och yttre motivation. Dessa benämns som hygienfaktorer respektive motivatorer. Motivationsfaktorerna skiljer sig för varje enskild individ med utgångspunkt i individens olika behov. I syfte att uppnå arbetstillfredsställelse och arbetsmotivation hos individen krävs en balans i stimuleringen av både hygienfaktorer och motivatorer (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004).

Det finns få vetenskapliga studier om motivation till lärande under studierna för socionomstudenter i Sverige. Det innebär att det finns en kunskapslucka inom ämnet som behöver fyllas. Andrée (2011) ställer frågan om hur utbildning kan få personlig betydelse för studenter. För att utveckla inlärningsmotivation hos studenten behöver utbildningen sätta studenten i situationer som ger dem personlig innebörd. Genom en ökad förståelse av studenternas motivation kan skolan möjligtvis anpassa utbildningen efter studenternas behov (Andrée, 2011). Thörn (2013) menar att det krävs en viss måtta av "girighet" samt att av varje enskild individ drivs av egenintressen i dagens individualistiska nyliberala samhälle. Eftersom villkoren för socialt arbete har genomgått förändringar sedan starten av CSA kan man därför fråga sig vad är det som egentligen motiverar socialarbetare i dagens profession. Är altruism fortfarande den främsta motiverande faktorn? En annan fråga handlar om huruvida de förändrade villkoren möjligen även har bidragit till att fler män söker sig till professionen? Studiens resultat kan vara av intresse för hur skolan ska utforma utbildningen men även nyttig för arbetsgivare som kan påverka villkoren på arbetsplatsen genom att tillämpa forskningsresultatet. Arbetet om socionomers studiemotivation har också betydelse för socionomers självförståelse och för klienter som kanske kan förstå vilka drivkrafter som finns bakom den hjälpende aktören. I det långa loppet kan studien ha betydelse för samhället i stort då socionomen är en stor del av välfärdssektorn.

Studenter motiveras av olika faktorer under olika tidpunkter. För att öka studenternas inlärningsmotivation samt stimulera socionomernas inre och yttre behov vidare i yrkeslivet är det viktigt att veta vad som motiverar dem till att välja socionomyrket. Syftet med studien är således *att undersöka vilka motivationsskillnader det finns bland socionomstudenter vid Högskolan i Jönköping under olika terminer i relation till Herzbergs motivationsteori och altruism.*

2 Teoretisk bakgrund

I detta kapitel redovisas de teorier vilka vi anser är relevanta för studien. Kapitlet börjar med en fördjupning i altruismens idéer för att vidare tar upp Herzbergs motivationsteori. Kapitlet avslutas med en kort sammanfattning.

2.1 Herzbergs motivationsteori

Herzbergs motivationsteori är i grunden inspirerad av Maslows behovsteoretiska modell som beskriver mänskliga behov samt hur de prioriteras i en hierarkisk ordning från primära behov till självförverkligande (Nilsson, 2005). Herzbergs motivationsteori är främst inriktad mot arbetsplatsen och arbetstagarnas tillfredsställelse i arbetslivet i relation till deras behov. Han fann ett positivt samband mellan arbetstillfredsställelse och produktivitet och ett negativt samband mellan arbetstillfredsställelse och sjukfrånvaro. Herzberg beskriver hur arbetsinnehåll och arbetssituation påverkar arbetsmotivationen och menar att enskildas arbetsmotivation är beroende av både arbetsinnehållet och arbetssituationen. Herzberg identifierade två faktorer relaterade till arbetstillfredsställelse; den ena är inre motivation vilket han benämner som *motivatorer* och den andra är yttre motivation vilket han benämner som *hygienfaktorer* (Herzberg refererad till Nilsson, 2005).

Med benämningen hygienfaktor förankrar Herzberg sin teori till det medicinska begreppet hygien som handlar om att ta bort hälsorisker från individens miljö. Hygienfaktorer har snarare en preventiv än en botande karaktär (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Det innebär att Herzbergs hygienfaktorer alltså syftar till att förebygga vantrivsel snarare än att motivera individen på arbetsplatsen (Nilsson, 2005). Herzberg likställer tankesättet med moderna kontroller av luftföroreningar och sophantering, då dessa kontroller inte kommer att bota några sjukdomar, utan är snarare av förebyggande karaktär (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Till hygienfaktor inkluderar han *mellanmänniska förhållanden till chefer och arbetskamrater, fysiska arbetsförhållanden, organisationspolitik, tillsyn, lön, förmåner och trygghet i arbetet* (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004).

Herzberg hävdade att varje enskild individ har en acceptabel gräns för var de olika hygienfaktorerna sammantaget ska vara för att individen ska känna arbetstillfredsställelse. När individen upplever att hygienfaktorerna är lägre än den acceptabla gränsen uppstår missnöje (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Ju mer missnöjd den enskilde är, desto

mer understryker individen sitt missförhållande till de olika delarna i hygienfaktorerna då dessa är mer konkreta än motivatorer (Nilsson, 2005). Herzberg poängterar vidare att även om hygienfaktorerna överstiger individens acceptabla nivå, resulterar det inte till en större upplevelse av nöjdhet eller en starkare arbetsmotivation hos individen. Det finns således en maxgräns på vad hygienfaktorerna kan tillföra (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004).

För att höja individens motivation ytterligare krävs en annan faktor som Herzberg kallar för motivatorer (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Till skillnad från hygienfaktorer som främst är relaterade till yttre motivation är motivatorer mer inriktade till individens åtagande och den inre motivationen. I denna kategori inkluderar Herzberg *individens upplevelse av att åtaganden ger uttryck av kreativitet, ansvar, oberoende, utvecklingsmöjligheter, erkännande, befordran och att individen känner att hen har utfört sina åtaganden framgångsrikt* (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Herzberg delar samma tanke som andra personlighetsteoretiker, såsom Carl Jung och Carl Roger, som menar att individens ultimata mål är att uppnå självinsikt. Motivatorerna uppfyller just detta kriterium och ger därmed individen en positiv arbetsinställning (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Herzberg menar att människor i det långa loppet gör ett bättre arbete och har en större upplevelse av arbetstillfredsställelse om de drivs av motivatorer. Genom att individen upplever uppskattning, att deras kunskaper och erfarenheter värdesätts samt att de har möjligheter till personlig utveckling kommer individen ha en mer positiv attityd till arbetet samt en vilja att vara kvar i arbetet längre. Däremot om individen upplever att hen blir åsidosatt, har lite inflytande samt att dess färdigheter och erfarenheter inte efterfrågas resulterar det i en lägre arbetsvilja (Herzberg refererad till Nilsson, 2005).

Anmärkningsvärt är att endast stimulering av motivatorer inte ger en positiv inställning hos individen. Både hygienfaktor och motivatorer är viktiga för den enskilde och behöver därför stimuleras på olika sätt eftersom delarna är beroende av varandra (Nilsson, 2005). En hög stimulans av motivatorer sänker den acceptabla nivån av hygienfaktorer, vilket innebär att individen har en större tolerans för vantrivsel, när individen känner att de inre behoven tillgodoses. Det innebär inte att motivatorer kan ersätta de behov av hygienfaktorer som finns hos individen. Samtidigt förklarar Herzberg att i de fall individen upplever att motivatorerna är låga men att nivån för hygienfaktorerna är uppnådd kan det ge intryck av att individen är mer motiverad än vad

individens är. I det fallet ligger motivationen snarare i att avsluta arbetet och gå hem alternativt att tjäna mer pengar för att hitta bättre omständigheter och åtaganden, snarare än en upplevelse av en tillfredsställelse med arbetets innehåll och genomförande (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Det är viktigt att understryka att Herzbergs indelning i motivatorer och hygienfaktorer inte är absolut. Herzberg beskrev exempelvis ekonomin som en hygienfaktor, det vill säga att ekonomiska incitament på sikt inte kan ge motivation till arbetet om individen inte känner en inre tillfredsställelse i arbetssituationen (Herzberg refererad till Nilsson, 2005). Ekonomin stimulerar därmed individens grundläggande behov, men när ekonomin överskrider individens acceptabla nivå kan den inneha en annan betydelse för individen. Den högre ekonomin är inte längre en hygienfaktor utan möjligen snarare en motivator som symboliserar erkännande eller prestation hos individen (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004)

2.2 Altruistisk motivation

Förenklat kan altruistiskt beteende anses främja andras välfärd utan medveten hänsyn till sina egna egenintressen (Hoffman, 1981). Tecken på altruistiska handlingar finns hos vissa djurarter där individer riskerar sitt eget liv genom att ge varningssignaler för att hjälpa andra i gruppen. Andra arter begränsar sin egen fortplantning när gruppen överbefolkas. Människors självuppooffring för att försvara andra människor i sin grupp mot rovdjur och andra konkurrerande grupper har även iakttagits. Dessa studier påvisar altruistiska handlingar i enlighet med definitionen ovan som främjar andras välfärd före sina egna intressen (Hoffman, 1981).

Å andra sidan förs resonemang utifrån Darwins traditionella evolutionslära, survival of the fittest som grundas i tankar kring människans självbevaringsdrift att tidigare nämnda evidens inte alls behöver innebära altruistiska handlingar. I den traditionella evolutionsläran antas istället att genom självuppooffring ökar enskilda individers chanserna för fortplantning för hela gruppen, för att andra individer i gruppen ska kunna föra delar av individens gener vidare (Darwin refererad i Hoffman, 1981). Altruism kan då helt enkelt förklaras som ett grundläggande mänskligt behov av fortplantning (Thörn, 2013). Utifrån detta förhållningssätt grundas alla mänskliga handlingar utifrån egenintressen, inte bara hjälpande och självuppooffrande handlingar (Hoffman, 1981). Andra studier påvisar även att människors behov av bekräftelse inte är orsaken till att de utför hjälpande handlingar. Istället tenderar människor att utföra hjälpande handlingar ju färre människor

som är omkring dem. På samma sätt tenderar människor att avvika från att utföra hjälpsamma handlingar ju mer människor som finns omkring dem. Detta beteende indikerar på att viljan att hjälpa människor inte drivs av bekräftelse, utan att den altruistiska motivationen snarare är kopplad till människans empatiska förmåga (Hoffman, 1981).

Hoffman (1981) menar att motivationen till altruistiska handlingar har i slutändan alltid förklaras med egoistiska och egennyttiga motiv eftersom det alltid är möjligt att åberopa en dold eller okänd agenda bakom altruistiska handlingar som den faktiska motivationen, vare sig den är medveten eller undermedveten. Man ska ta i beaktande att det saknas empiriskt stöd för dessa förklaringsmodeller och slutsatserna ska istället ses som rimliga hypoteser istället för faktisk evidens (Hoffman, 1981). Sammanfattningsvis kan sägas att även om flera studier har påvisat att det finns ett samband mellan viljan att hjälpa människor och andras behov av hjälp går det samtidigt att argumentera för att handlingen snarare bygger på egoism än altruism i form av en långsiktig egen vinning och, eller en lindring av den emotionella empatin (Hoffman, 1981). Däremot om man bortser från det undermedvetna och utgår från att altruistiska handlingar är faktiska handlingar som främjar andras välfärd och utan medveten hänsyn till egenintressen kan flera studier stödja existensen av altruistiska handlingar.

2.3 Kort sammanfattning

Herzberg gör i sin teori en skildring mellan två motivationsfaktorer som i relation till arbetssituation samt arbetsinnehåll påverkar individens inre och yttre motivation, vilka han benämner som hygienfaktorer och motivatorer. Motivationsfaktorerna skiljer sig för varje enskild individ med utgångspunkt i individens olika behov. I syfte att uppnå arbetstillfredsställelse och arbetsmotivation hos individen krävs en balans i stimuleringen av både hygienfaktor och motivatorer. Båda faktorerna är således viktiga för den enskilde eftersom båda delarna är beroende av varandra. Grunden till socialt arbete bygger på kvinnors filantropiska organisering utifrån altruismen, som inbegriper tankar om att göra gott för andra och har historiskt sett varit den främsta motivationen hos socialarbetare. Dessa tre motivationsfaktorer används i denna studie för att undersöka socionomstudenters studiemotivation i Jönköping.

3 Tidigare forskning

I den första delen av detta kapitel presenteras tidigare studier kring socionomstudenters studiemotivation. Här kan läsarna fördjupa sig i tidigare studiers resultat om socionomstudenters sociodemografiska faktorer, influenser av Herzbergs motivationsteori och altruism samt andra influenser som påverkar studiemotivation. I kapitlets andra del presenteras även studier som undersöker studiemotivation hos andra yrkesgrupper som är av relevans för ämnet. Kapitlet avslutas med en kort sammanfattning kring tidigare forskning.

3.1 Studiemotivation hos socionomstudenter

3.1.1 Allmänt om studierna

Totalt identifierades sex studier om socionomstudenters studiemotivation. Ingen av de sex studierna hade en direkt utgångspunkt till Herzbergs motivationsteori och teorier om altruism. Gemensamt för studierna är att alla primärt bygger på kvantitativ metod genom insamling av enkäter. Alla förutom en studie använde sig av både insamling av enkäter och fokusgruppsintervjuer. I och med att tidigare studier som främst bygger på enkäter har studenterna haft lite inverkan på studiernas innehållsfokus som främst utgått från forskarens perspektiv. Tre av studierna studerade vad som motiverade studenterna till att söka sig till utbildningsprogrammet. Dessa var utförda i USA 1997, i Norge 2002 och i Storbritannien 2010. De andra tre studierna som vi fann fokuserade främst på vad som motiverade studenterna under utbildningen. Dessa var utförda i Slovenien, Finland samt Tyskland 2003, USA 2005 och Nordirland 2007 som delvis även undersökte motivation till valet av utbildningsprogram. Vi fann alltså inga studier kring socionomstudenters studiemotivation i svensk kontext.

Fyra av studierna undersökte socionomstudenters sociodemografiska egenskaper i relation till studiemotivation under utbildningen medan två fokuserade enbart på studenternas studiemotivation (Csikai & Rozenky, 1997; Fortune, Lee & Cavazos, 2005; Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003; Jensen & Aamodt, 2002; Stevens et al., 2010; Wilson & McCrystal, 2007). Vi fann även en studie utförd i Storbritannien, 2007 som undersöker vilka studenter det är som söker sig till socionomutbildningen i relation till sociodemografiska egenskaper (Moriarty & Murray, 2007). I sökandet av forskning om socionomstudenters studiemotivation hittade vi en amerikansk studie som är av intresse. Den studerade förvisso examinerade socionomers motivation till

utbildningsprogrammet istället för socionomstudenters, men trots att det är en annan population i förhållande till denna studie anser vi ändå att studien lyfter fram intressanta resultat. Studien utfördes i USA 2012 och även den utformades med enkäter som datainsamlingsmetod (Bradley, Maschi, O'Brien, Morgen & Ward, 2012)

3.1.2 Sociodemografiska faktorer

Enligt Moriarty och Murray (2007) är de som söker sig till utbildningsprogrammet socialt arbete främst de som anser sig vara i medelklass. Generellt visar studierna att utbildningsprogrammen för socialt arbete är kvinnodominerade, studierna påvisar en andel kvinnor på 80 procent eller fler (Bradley, Maschi, O'Brien, Morgen & Ward, 2012; Fortune, Lee & Cavazos, 2005; Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003; Jensen & Aamodt, 2002; Wilson & McCrystal, 2007).

Studierna visar också att studenternas medelålder skiljer sig beroende på var och när studierna utfördes. Exempelvis visar studien i Storbritannien (University of Durham) en medelålder på 28 år, medan studien som utfördes i från Slovenien (University of Ljubljana) visar en medelålder på 20 år. Samtidigt visar den amerikanska studien i New Jersey en medelålder på 51 år och den nordirländska studien visar att 31 procent av studenterna i socialt arbete är 35 år eller äldre medan 69 procent av studenterna är 30 år eller yngre (Bradley, Maschi, O'Brien, Morgen & Ward, 2012; Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003; Jensen & Aamodt, 2002; Wilson & McCrystal, 2007). Moriarty och Murray (2007) studie visar även att utbildningen för socialt arbete attraherar en större andel äldre studenter i jämförelse med andra utbildningsprogram.

3.1.3 Influenser av Herzbergs motivationsteori

En tidigare studie visar att det finns ett signifikant samband mellan studiemotivation under utbildningen och studenternas upplevelse av sin praktik, där faktorer som uppgiftens värde samt inre motivation visar sig vara av största vikt för motivationen (Fortune, Lee, Cavazos, 2005). Arbetets utformning visar sig däremot ha en mindre påverkan på studenternas motivation till att välja socialt arbete som karriärsinriktning (Stevens et al. 2010). Detta betyder inte att arbetsmarknadens efterfrågan inte är viktig för motivationen. Enligt Hackett, Kuronen, Matthies och Kresal (2003) studie svarar 32 procent att viljan att ha ett stabilt jobb är en motiverande faktor till val av utbildning. De flesta studenter anser att jobbet ska vara intressant och har en förväntan om att få ett

heltidsjobb. Däremot så finns det väldigt lite stöd för lönens inverkan på motivationen till att söka sig till utbildningsprogrammen (Jensen & Aamodt, 2002).

3.1.4 Altruismens påverkan på studiemotivation

Fem studier påvisar en stark koppling mellan altruism och motivation till val av utbildning samt studiemotivation under utbildningen, där viljan att hjälpa människor visar sig vara den främsta altruistiska studiemotivationen (Bradley, Maschi, O'Brien, Morgen & Ward, 2012; Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003; Jensen & Aamodt, 2002; Stevens et al., 2010; Wilson & McCrystal, 2007). Den nordirländska studien visar att den mest framstående motivationsfaktorn under utbildningen är att "... förbättra min potential för att tjäna missgynnande befolkning" där 54 procent anser att det är väldigt viktigt och 34 procent anser att det är viktigt (Wilson & McCrystal, 2007, s. 41). Däremot visar den brittiska studien att den mest populära anledningen till att studenter söker sig till utbildningsprogrammet socialt arbete är för att de vill "hjälpa människor att förbättra deras livskvalitet" (Stevens et al. 2010, s. 23). Liknande resultat visar den norska studien som jämför utbildningsprogrammet socialt arbete med andra utbildningsprogram såsom sjuksköterska, ingenjör och terapeut (Jensen & Aamodt, 2002).

Resultatet i Jensen och Aamodt (2002) studie visar att jobbets möjligheter att hjälpa människor och göra något gott i samhället har större värde för studenter inom socialt arbete än studenter i andra utbildningsprogram. Utifrån studenternas perspektiv från fokusgrupperna i Stevens et al. (2010) studie har valet av karriärinriktning varit främst kopplat till altruism i syfte att utveckla sin roll som socialarbetare. Samtidigt så fanns det en studie i USA från 1997 som inte påvisar något statistiskt stöd för att studenter grundar sitt val av utbildning på altruism, även om altruism hade högre poäng än arbetsförhållanden. Studien fann, även om de inte hade signifikanta statistiska stöd, att de i första terminerna har en större tendens att motiveras av altruistiska tankar i jämförelse med de i den sista delen av utbildningen (Csikai & Rozensky, 1997).

3.1.5 Andra influenser

Resultatet i den nordirländska studien visar att 54 procent av studenterna har erfarenhet av en eller flera traumatiska händelser i livet, till exempel föräldrars bortgång, som visar sig vara en viktig motivationsfaktor till valet av utbildningsprogram (Wilson & McCrystal, 2007). Studenterna i Stevens et al. (2010) fokusgrupp menade att deras tidigare

erfarenheter av socialarbetare kan antingen vara positiva eller negativa och att dessa erfarenheter motiverar dem till att bli socialarbetare själva eller till att bli en bättre socialarbetare än de som studenterna har erfarenhet av. Samtidigt visar Wilson och McCrystal (2007) studie att endast 27 procent har influerats av erfarenheter av socialarbetare i valet av utbildningsprogram och 19 procent influerats av familjemedlemmar. Endast 17 procent som inte anser att deras val av utbildning har influerats av andra. Enligt Jensen och Aamodt (2002) anser studenterna att deras motivation till att välja utbildningsprogrammet påverkas främst av vänner (45 procent), mammor (39 procent) och kollegor (34 procent). Färre anser att motivation påverkas av pappor (24 procent), lärare (22 procent) och syskon (18 procent).

Studierna ger inte en samstämmig bild av religiös påverkan på studiemotivation då resultaten skiljer sig beroende på vilket land som studien är utförd i. Andelen som anser sig vara influerade av religiösa skäl kan skilja sig mellan 34 procent i Storbritannien till 73 procent i Slovenien (Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003). I den norska studien av Jensen och Aamodt (2002) visar resultatet att religion har en liten inverkan på valet av utbildningsprogram.

3.2 Andra studier om studiemotivation

I en undersökning om sjuksköterskors studenters studiemotivation fann Nilsson och Stomberg (2008) att studiemotivationen skiljer sig mellan olika terminer. På en tiogradig skala som mäter motivation låg studenternas medelvärde på 6,7, 6,7 och 6,5 bland studenter på 1:a, 2:a och 3:e termin, medan för studenter på 4:e, 5:e, och 6:e termin låg medelvärdet på 7,4, 5,7 och 7,0. Detta ger en signifikant skillnad i studiemotivationen och förklaras med att studenter i termin fyra har ett fokus på klinisk kompetensutveckling under denna period och därmed högre studiemotivation. Nilsson och Stomberg (2008) fann även att de vanligaste faktorer som orsakar låg motivation visar sig vara att organiseringen av programmet inte var stimulerande, en negativ attityd gentemot studierna, samt att studenten befinner sig i en svår livssituation vilket gör att studierna är svåra att klara av. Studien påvisar även att önskan att bli en sjuksköterska samt att få en examen är faktorer som ökar studiemotivationen (Nilsson & Stomberg, 2008).

Jungert (2008) konstaterade i en kvalitativ studie att studenterna skaffade sig en känsla av självstyre som kan hjälpa dem att känna att utbildningen är hanterbar samt öka deras studiemotivation. I en annan kvalitativ studie uppmärksammas åtta

motivationsfaktorer för studier på högre nivå, bland annat viljan att ändra livslopp, att få ett bättre liv och social status samt göra skillnad för andra. Studien fann även att de vanligaste anledningar till att fortsätta sina studier är att studenterna har en vilja att bekräfta sig själva, viljan att bli någon, att de har förmågan att studera, strävan efter erkännande från sig själv och andra, att man har genomfört studien väl samt att göra skillnad för andra som endast kan förklaras som en altruistisk motivationsfaktor (Thunborg, Bron & Edström, 2013). Dessa åtta motivationsfaktorer kan sammantaget likställas med det som Herzberg benämns som motivatorer. Resultaten i ovan nämnda studier bekräftar således Herzbergs resonemang om att motivatorer är den främst drivande motivationsfaktorn.

3.3 Kort sammanfattning

Sammanfattningsvis kan endast delar av Herzbergs motivationsteori urskiljas i tidigare studier kring socionomstudenters studiemotivation, där motivatorer verkar vara den främsta motivationsfaktorn. Flera studier pekar även på en stark koppling mellan altruism och socionomstudenters studiemotivation. Vi noterade även att tidigare traumatiska händelser i livet har betydelse för valet av utbildning och att innehållet i utbildningen utgör en möjlig påverkan på studiemotivationen. Trots att det finns befintliga studier kring socionomstudenters studiemotivation så saknas det studier som utförs i svensk kontext. Studierna utförs istället i andra kontexter som påvisar att det finns kulturella skillnader i resultaten.

4 Hypoteser

Utifrån syftet att undersöka vilka motivationsskillnader det finns bland socionomstudenter vid Högskolan i Jönköping under olika terminer i relation till Herzbergs motivationsteori och altruism samt tidigare studier är våra hypoteser följande:

1. *Kvinnor innehar en större altruistisk motivation än män.*
2. *Den altruistiska motivationsfaktorn är inte den största motivationsfaktorn bland socionomstudenter idag.*
3. *Studenter i termin ett och två är mer drivna av altruism jämfört med de i termin tre och fyra.*
4. *Studenter som är äldre är mer drivna av motivatorer än hygienfaktorer.*
5. *Det finns inga samband mellan studiemotivation och tidigare erfarenhet eller kontakt av socialarbetare.*

6. *Studenternas egen skattning av studiemotivationen skiljer sig mellan de olika terminerna.*

5 Metod

I detta kapitel skildras hur studien har utformats, vilka för och nackdelar metodvalet medför samt vilka betydelser det har haft för studien. Kapitlet ger läsaren en noggrann beskrivning för studiens ansats, vilken population studien studerar, hur datainsamlingen har utförts samt hur enkätutformningen har gått till. Kapitlet avslutas med ett kort sammandrag av kapitlets alla delar.

5.1 Metodansats

Valet av metodansats påverkar de teoretiska utgångspunkterna och studiedesignen i studien. I denna studie genomförs en kvantitativ undersökning med hjälp av enkät. Bryman (2011) menar att en kvantitativ ansats bygger på att fenomenet studeras utifrån befintliga teorier i syfte att testa en eller flera hypoteser. Med kvantitativ metodansats som utgångspunkt får man ett "objektivt" mått på sannolikheten att de slutsatser man kommit fram till är korrekta och resultatet kan generaliseras till en större population än stickprovet i studien. Utgångspunkten i kvalitativ metod är däremot mer djupgående undersöka ett fåtal individers upplevelser av ett fenomen och man vet från början inte exakt vilka resultat som är tänkbara. Kvalitativ forskning har därför som syfte att generera teori och resultatet kan istället leda till nya aspekter på fenomenet som studeras (Bryman, 2011).

Med hjälp av kvantitativ ansats kan vi således ta fram generella skillnader i socionomstudenters studiemotivation i relation till vår teoretiska ram (Bryman, 2011). I tidigare studier kunde vi endast urskilja delar av Herzbergs teori som används för att undersöka studiemotivation hos socionomstudenter. Vid litteraturgenomgången kunde vi även se altruism som en framträdande motivationsfaktor hos socionomstudenter. Den teoretiska ramen i studien grundas således i hela Herzbergs motivationsteori samt altruism. Herzberg, Mauser och Snyderman (2004) studerar hur olika faktorer påverkar individens arbetstillfredsställelse och motivation på arbetsplatsen. I denna studie används Herzbergs motivationsteori för att studera vilka faktorer som motiverar socionomstudenter under utbildningen för vidare arbetstillfredsställelse i arbetslivet.

5.2 Urvalsprocess

I studien användes ett bekvämlighetsurval. Ett bekvämlighetsurval är ett icke-sannolikhetsurval som består av de individer som vid undersökningstillfället finns tillgängliga för oss (Bryman, 2011). Vår studie riktar sig till socionomstudenter i termin ett till fyra på Hälsohögskolan i Jönköping. Termin fem och sju ingår inte i studien på grund av att det vid undersökningstillfället inte fanns studenter som gick i dessa terminer. Då studenterna i termin sex ingick i pilotundersökningen exkluderades de ur undersökningen i syfte att behålla validiteten i studien (Bryman, 2011).

I kvantitativa undersökningar är forskarna vanligtvis intresserade av att kunna generalisera resultatet till en större population än dem som varit aktuella i den specifika undersökningen. Eftersom det finns risk för urvalsbias i materialet när data samlas in med hjälp av ett bekvämlighetsurval har vi övervägt att använda oss av ett sannolikhetsurval istället. Urvalsbias innebär att det uppstår en skevhet i stickprovets representativitet eftersom chansen för vissa individer att komma med i stickprovet är låg eller icke-existerande (Bryman, 2011). Ett sannolikhetsurval lämpar sig bättre för att kunna generalisera studiens resultat till hela populationen socionomer. På grund av begränsad tid till slutförande av studien valde vi istället ett bekvämlighetsurval eftersom denna metod ger en större sannolikhet för hög svarsfrekvens. Målet med studien är därför inte att presentera resultat som kan generaliseras till en större population, utan istället presentera intressanta resultat som kan användas för fortsatt forskning inom ämnet.

5.3 Datainsamlingens uppläggning

Som datainsamlingsmetod använde vi oss av enkäter som personligen delades ut till studenter under föreläsningstid. Enkäter gör det möjligt för forskaren att på kort tid samla in en stor mängd data från den population som undersöks (Bryman, 2011). I startskedet av uppsatsen var planen att använda oss av en befintlig validerad enkät. Om andra forskare redan har bedömt validiteten och reliabiliteten i ett instrument finns det information om frågornas kvalitet, vilket innebär att en pilotundersökning inte är nödvändig (Bryman, 2011). I litteratursökningen hittade vi inga tidigare studier gällande socionomstudenters motivations vars enkät vi skulle kunna använda oss av och tog istället inspiration av andra studier vid utformningen av vår enkät. Enkäten testades

sedan genom en kognitiv intervju och en pilotundersökning (se vidare under avsnitt "*Enkätens utformning*").

5.4 Distribuering och insamling av enkäterna

Enkäterna delades ut till studenter från termin ett till fyra på Hälsohögskolan i Jönköping. Vi tog kontakt med respektive kursansvariga i syfte att hitta tillfällen för datainsamling där flest studenter beräknas närvara. Studenterna informerades muntligt om att studien var till en C--upsats samt att syftet med studien är att undersöka socionomstudenters studiemotivation. Vi informerade även om att deltagandet var frivilligt samt att uppgifterna ska behandlas med största möjliga konfidentialitet. Studenterna informerades om att möjligheten att ta tillbaka sitt deltagande fanns endast under två veckor, eftersom vi behövde arbeta vidare med analys av materialet för att slutföra uppsatsen i tid.

Enkäterna distribuerades till alla som närvarade vid den specifika tidpunkten och samlades in när studenterna var färdiga. Vi lämnade även kontaktuppgifter ifall studenterna hade frågor eller ville ta tillbaka sitt deltagande.

5.5 Hantering av eventuella bortfall

Till denna studie används enkäter som datainsamlingsmetod. Bortfall i enkätundersökning är vanligt förekommande, särskilt när undersökningen genomförs via e-post (Bryman, 2011). Det finns två typer av bortfall; *externt bortfall* som uppstår genom att individen inte besvarar enkäten alls, samt *internt bortfall* som innebär att det finns obesvarade eller felaktigt besvarade frågor i enkäten och kan därmed inte användas i analysen. För att minimera det interna bortfallet i enkätundersökningen formulerades påståendena i enkäten kort och koncist samt att varje påstående angriper en fråga i taget (Bryman, 2011). Vi genomförde även kognitiva intervjuer och en pilotundersökning för att minska risken för internt bortfall. Genom att hitta datainsamlingstillfällen där flest studenter beräknas närvara minimerade vi det externa bortfallet i studien (se vidare under avsnitt "*Enkätens utformning*").

5.6 Enkätens utformning

5.6.1 Operationalisering

För att kunna mäta socionomstudenters motivation behöver begreppen först operationaliseras. Operationalisering innebär att forskaren tar fram statistiska mått i form av variabler på begrepp som i sig inte är så kvantifierbara (Bryman, 2011). I operationaliseringsprocessen studerade vi noga den teoretiska ramen och tog fram tre index med utgångspunkt i Herzbergs motivationsteori samt altruism. Två av våra index grundas i Herzbergs teori och inkluderar hygienfaktorer som mäter yttre motivation samt motivatorer som mäter inre motivation. Ur tidigare studier kunde vi även urskilja att altruism är en framträdande motivationsfaktor och skapade ett tredje index för altruism i denna studie.

5.6.2 Enkätutformning

Det har blivit allt vanligare att forskare använder sig av existerande frågor i sina studier eftersom enkäten kan anses vara valid om den redan har blivit validerad av andra forskare (Bryman, 2011). Tyvärr fann vi inga tidigare studier som mäter våra index utifrån vald teoretisk ram och utformade därmed egna frågor till enkäten. Eftersom det uppstår en risk för att bara fånga en viss del av det bakomliggande begreppet genom att använda ett enda påstående för respektive index, utformades flera påståenden som mäter respektive index (Bryman, 2011).

Pilotenkäten var uppdelad i två delar; första delen bestod av 6 frågor om sociodemografiska faktorer såsom kön, ålder, civilstatus, tidigare erfarenhet eller kontakt med socialarbetare, vilken termin studenten befinner sig i och studiemotivation. I frågan om studiemotivation fick studenterna själva beskriva sin studiemotivation i dagsläget, med 5 svarsalternativ från "mycket hög" till "mycket låg". Den andra delen i enkäten bestod av 37 påståenden som beskriver socionomstudenters studiemotivation. Vid formulering av påståenden i enkätens andra del användes *Likertskalan* som indikationsmått i form av en fyrgradig skala; "håller helt med", "håller delvis med", "tar delvis avstånd" samt "tar helt avstånd". Genom att respondenten får ta ställning till huruvida han eller hon håller med om ett påstående mäter skalan intensiteten i en känsla eller upplevelse som rör temat som undersöks (Bryman, 2011). Vi valde att inte ta med svarsalternativet "varken eller" då vi ville undvika att respondenterna väljer detta alternativ eftersom de inte vill eller har lust att tänka igenom den frågan (Bryman, 2011).

Det finns ett antal riktlinjer att ta vid beaktande vid konstruktion av en enkät som har visat sig minska bortfallet. För att enkäten inte skulle ta för lång tid för respondenterna att besvara, var målet att hålla enkätens innehåll kort. Vid enkätkonstruktion är det även viktigt att enkäten innehåller tydliga instruktioner (Bryman, 2011). När påståenden som tillhör samma index placeras intill varandra finns det risk för att respondenterna uppfattar vad forskaren mäter och därmed svarar utifrån en uppfattning om vad som är önskvärt (Bryman, 2011). För att randomisera påståendena i enkäten använde vi en slumpgenerator.

5.6.3 Kognitiv intervju

Innan pilotundersökningen genomfördes kognitiva intervjuer. Det är viktigt att respondenterna är i någon mening representativa för den målgrupp som skall undersökas i studien (Bryman, 2011) och testet utfördes därför med 4 respondenter bestående av socionomstudenter i termin sex på Hälsohögskolan i Jönköping. På grund av kort varsel är urvalet av respondenter baserat på ett bekvämlighetsurval. Två av deltagarna genomförde intervjun på Hälsohögskolan, medan två andra ställde upp via telefon. Tiden för den kognitiva intervjun varierade mellan 20-40 minuter per respondent. Ett kognitivt test kräver att deltagarna är engagerade och alerta vilket innebär att testet inte ska ta längre än en timme (Statistiska centralbyrån, 2001).

Syftet med den kognitiva intervjun var att få en uppfattning kring hur relevanta påståendena i enkäten är samt huruvida deltagarna har svårigheter i att förstå påståenden och anvisningar. Denna metod innebär att respondenten "tänker högt" samtidigt som hen besvarar enkäten, varav forskaren noterar eventuella brister i enkäten (Statistiska centralbyrån, 2001). Den kognitiva intervjun visade att generellt hade respondenterna inga svårigheter med att förstå de påståenden som efterfrågas i enkäten och antalet påståenden uppfattades som lagom. Några respondenter upplevde att vissa påståenden i enkäten var återkommande vilket resulterade i att de tittade på sina tidigare svar för att undvika att svara olika och säga emot sig själva. Syftet med den kognitiva intervjun var att skapa en uppfattning kring vilka frågeformuleringar som bäst speglar det vi vill undersöka. Vi använde därför olika formuleringar i enkäten för att undersöka samma sak. Påståenden vars formulering visade sig vara problematiska under den kognitiva intervjun formulerades om eller tog bort helt.

Den kognitiva intervjun visade att påståendet "för min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig ett ansvarsfullt arbete" som fanns i enkäten kunde tolkas på många olika sätt och förtydligades därför till "för min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig en upplevelse av ansvar för andra (ex. brukare, anställda, kollegor m.fl.)". Även påståendet "för min studiemotivation är det viktigt att utbildningen förbättrar mina kunskaper inom socialt arbete" förtydligades med "mina teoretiska kunskaper" samt "mina praktiska färdigheter". Påståendet "för min studiemotivation är det viktigt att bli bekräftad från andra" plockades bort. Vi placerade även om påståenden som undersöker stabil inkomst samt hög inkomst intill varandra för att tydligt påvisa skillnaden mellan deras innebörd. Ur respondenternas resonemang kunde vi även urskilja andra motivationsfaktorer som den ursprungliga pilotenkäten inte mäter. Nya påståenden har därför tillförts, exempelvis "för min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig en socionomtittel".

Under den kognitiva intervjun noterade vi att respondenterna ofta kom bort från resonemanget att det är deras tankar som är intressanta för oss i denna studie, då vissa påvisade en tendens att resonera utifrån ett samhällsperspektiv. Genom att förtydliga i instruktionerna att det är respondenternas perspektiv som är viktigt minimerade vi misstolkningar samt bortfall.

5.6.4 Pilotundersökning

I syfte att säkerställa om enkäten fungerar såsom det är tänkt genomfördes en pilotundersökning. Bryman, (2011) hävdar att en pilotundersökning är särskilt viktigt vid enkätundersökningar då hela studiens kvalitet påverkas av enkätens innehåll (Bryman, 2011).

Vid genomförande av pilotundersökningen användes ett bekvämlighetsurval bland socionomstudenter i termin sex på Hälsohögskolan i Jönköping. Enkäten till pilotundersökningen skickades ut via plattformen Ping-Pong till 57 studenter. Med enkäten skickades ett informationsblad som beskrev studiens syfte, samt gav information om deltagandets frivillighet och studiens konfidentialitet. Med det uppfylls den etiska principen gällande informationskravet inom kvantitativ forskning (Bryman, 2011). För att vi skulle hinna göra analys av materialet samt formulera den reviderade enkäten fick studenterna 3 dagar på sig till att besvara enkäten. I syfte att öka svarsfrekvensen skickades en påminnelse ut till samtliga studenter under dag två och tre.

Totalt fick vi in 16 besvarade enkäter. Det innebär ett bortfall på 41 studenter som enkäten skickades ut till. Eftersom studenterna i termin sex skrev sin kandidatuppsats under tiden som denna studie genomfördes fanns det den närmaste tiden inte något tillfälle där studenterna skulle vara samlade. Enkäterna kunde därför inte delas ut personligen för att öka svarsfrekvensen i pilotundersökningen.

I kvantitativa undersökningar används en faktoranalys i syfte att upptäcka latent, inte observerade variabler, utifrån analys av manifesta, observerade variabler i studien. En faktoranalys kan dock endast genomföras när den insamlade datan är normalfördelad. För att uppnå normalfördelad data är det rekommenderade antalet deltagare i en pilotundersökning ca tvåhundra (Brace, m.fl., 2016). Utifrån en faktoranalys kan man titta på samband mellan olika variabler och därmed urskilja eventuella bakomliggande faktorer som studien inte mäter. På grund av att antalet respondenter i pilotundersökningen understiger tvåhundra kunde en faktoranalys inte genomföras. I samråd med vår handledare bestämde vi istället att mäta om påståenden i enkäten som ligger i samma delskala hänger samman genom att använda Cronbach's Alpha test, vilket mäter reliabiliteten i våra delskalor. Vidare genomfördes en deskriptiv analys av svaren i syfte att undersöka frågornas statistiska egenskaper (Brace, Kemp & Snelgar, 2016).

Utifrån utfört Cronbach's Alpha reliabilitetstest för respektive index fick vi ett värde på 0,692 för motivatorer, 0,835 för hygienfaktorer samt 0,692 för altruism. Ett värde över 0,7 innebär att det finns ett statistiskt säkerställt samband mellan de variabler och de index i enkäten som mäter socionomstudenters studiemotivation i denna studie (Brace, m.fl., 2016). När man undersöker skillnader inom en grupp och majoriteten av respondenterna besvarar en fråga på samma sätt, bör man plocka bort frågan eftersom den inte tillför något till studiens syfte (Bryman, 2011). Resultatet från den deskriptiva analysen visar på en relativt begränsad spridning bland svaren i ett antal påståenden. Med detta i utgångspunkt plockades påståenden där respondenterna tenderar att svara på samma sätt bort. Exempelvis uteslöts påståendet "för min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig ett arbete som är intressant" samt "för min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ökar mina möjligheter att bli framgångsrik".

5.6.5 Utformning av reviderad enkät

Den reviderade enkäten innehöll 6 sociodemografiska frågor samt 29 korta påståenden. I tabellen nedan presenteras exempel på påståenden som mäter hygienfaktorer, motivatorer och altruism i vår studie.

Tabell 1 – Ex. på frågor som mäter Herzbergs motivationsfaktor samt altruism

Hygienfaktorer	För min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig en stabil inkomst. För min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig en socionomtittel.
Motivatorer	För min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig större befordringsmöjligheter. För min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig en bättre förståelse för mig själv.
Altruism	För min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig möjligheter till att tillföra samhället något gott. För min studiemotivation är det viktigt att utbildningen ger mig möjligheter att göra skillnad i människors liv.

5.7 Bearbetning och analys av material

Vid analys av materialet användes programmet SPSS. Variablerna döptes till siffror där "håller helt med" döptes till 1, följt av "håller delvis med" = 2, "tar delvis avstånd" = 3 samt "tar helt avstånd" = 4. Det innebär alltså att ju lägre siffra desto mer håller respondenterna med i påståendet. Variablerna som har två kategorier i enkätens första del såsom "kön" markerades som en nominalskala där "kvinna" döptes till 1 och "man" döptes till 2. De andra variablerna med fler kategorier markerades som ordinalskala, exempelvis "termin ett" som 1, "termin två" som 2 och så vidare.

5.8 Etiska principer

Vid samhällsvetenskapliga undersökningar är det viktigt att vara medveten om etiska principer och överväganden som är aktuella. Grundläggande etiska frågor i vetenskapliga

studier handlar om frivillighet, integritet, konfidentialitet samt anonymitet för de personer som är direkt inblandade i forskningen (Bryman, 2011).

Informationskravet innebär att deltagarna måste bli informerade om undersökningens syfte, att deras deltagande är frivilligt samt att de har rätt att hoppa av om de önskar. Deltagarna ska även få information om vilka moment som ingår i studien (Bryman, 2011). I denna studie informerades deltagarna växelvis muntligt och skriftligt i olika delar av studien för att vara säkra på att studenterna verkligen får del av informationen.

Samtyckeskravet innebär att deltagarna själva bestämmer över sin medverkan i studien (Bryman, 2011). Studenterna informerades om att de har rätt att avböja att delta i undersökningen genom att inte fylla i enkäten. Vi delgav även information att hur och när det är möjligt att ta tillbaka sitt deltagande.

Konfidentialitetskravet innebär att alla uppgifter om de personer som ingår i undersökningen måste förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan komma åt dem (Bryman, 2011). Studenterna fick information om att enkäterna är anonyma på så sätt att deltagarna inte behöver ange namn vilket gör deltagarnas anonymitet skyddad, samt att allt material därefter kodas in i SPSS som endast vi och vår handledare har tillgång till.

Studenterna fick även information om *nyttjandekravet* som innebär att uppgifterna endast kommer att användas till studiens genomförande och att allt material efter det kommer att förstöras efter att vår uppsats blir godkänd (Bryman, 2011). Vi informerade även kring vår roll i studien samt att studien är byggd på våra egna datainsamlingar ut samt våra egna intressen till ämnet och har därmed inga kopplingar till andra aktörer varken ideellt eller finansiellt (Bryman, 2011).

5.9 Kort sammanfattning

Studien bygger på en kvantitativ ansats med insamling av data utifrån en uppsökande enkätundersökning bland socionomstudenter i termin ett till fyra på Hälsohögskolan i Jönköping University. Studien bygger på ett bekvämlighetsurval och kan således endast generaliseras till samtliga socionomstudenter i Jönköping. Vi har genomfört en noggrann operationalisering av vår teoretiska ram samt litteraturöversikten kring Herzbergs motivationsteori och altruism, varefter en enkät till undersökningen konstruerades från grunden. Materialet kodades och analyserades i dataprogrammet SPSS. Den interna

validiteten i studien säkras med hjälp av en pilotundersökning samt kognitiva intervjuer, samt den interna reliabiliteten med hjälp av ett Cronbach's Alpha test. Med tanke på studiens urvalsmetod samt faktumet att vi hade begränsad tid till slutförandet av studien kunde stabiliteten i studien inte testas. Eftersom denna studie utlovar deltagarnas konfidentialitet kan vi inte se att studien skulle medföra några negativa konsekvenser för deltagarna enskilt eller som grupp.

6 Resultat

I detta kapitel presenteras vilka resultat studien har gett. Inledningsvis presenteras övergripande vilka som har deltagit i studien och dess sociodemografiska egenskaper. Vidare redogörs resultatet med utgångspunkt i våra hypoteser och i relation till tidigare studier samt vår teoretiska bakgrund. Slutligen presenteras andra intressanta iakttagelser som studien har gett oss utöver våra hypoteser följt av en kort sammanfattning.

6.1 Deskriptiv

6.1.1 Antal deltagare

I denna studie har 110 socionomstudenter från termin ett till termin fyra deltagit, varav 30 av 44 studenter från 1:a termin, 38 av 45 studenter från 2:a termin, 20 av 43 studenter från 3:e termin och 22 av 57 studenter från 4:a termin. Detta innebär ett totalt externt bortfall på 79 socionomstudenter vilket motsvarar ca 42 procent (se tabell 2). Det interna bortfallet är däremot mycket lägre än det externa bortfallet. Totalt är det ett internt bortfall i enkätens första del, förutom frågan gällande vilken termin studenterna befinner sig i. Det interna bortfallet motsvarar ca 0,9 procent vilket innebär att enkätens exakthet ligger på 99,1 procent.

Tabell 2 - Resultat av enkätundersökningen

Resultat	Termin 1	Termin 2	Termin 3	Termin 4	Total
Svarsfrekvens	30	38	20	22	110
Bortfall	14	7	23	35	79
Total	44	45	43	57	189

6.1.2 Deltagarnas sociodemografiska egenskaper

Enligt tidigare forskning har socionomutbildningen en skev könsfördelning. Främst kvinnor attraheras till utbildningen, det vill säga upp till 80 procent (Bradley, Maschi, O'Brien, Morgen & Ward, 2012; Fortune, Lee & Cavazos, 2005; Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003; Jensen & Aamodt, 2002; Wilson & McCrystal, 2007). Vår studie bekräftar att utbildningsprogrammet är kvinnodominerat, där 84,4 procent av studenterna anger att de har det juridiska könet kvinna och 15,6 procent anger att de har det juridiska könet man. Det finns även likheter i vår studie gällande studenternas ålder i utbildningsprogrammet och tidigare studier som utförs i Storbritannien, Norge, Slovenien och Nordirland där medelåldern för Storbritannien ligger på 28 år, Norge 25 år, Slovenien 20 år och Nordirland 30 år eller yngre (Jensen & Aamodt, 2002; Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003; Wilson & McCrystal, 2007). Vår studie visar att majoriteten, 82,6 procent, är 30 år eller yngre medan 11,9 procent är mellan 31 år och 40 år. Endast 5,5 procent är äldre än 41 år. Vad gäller studenternas civilstatus är majoriteten, 51,4 procent, gifta eller sammanboende medan studenter som är singlar har ett förhållande men är inte gifta eller delar bostad motsvarar 13,8 procent. Slutligen de som uppger sig vara singlar eller ogifta har en andel av 34,9 procent.

Av vad vi kan utläsa från det material vi fick in har 66,1 procent en tidigare erfarenhet av eller kontakt med socialarbetare såsom kuratorer, biståndshandläggare, enhetschefer eller annat. Av svaren kunde även utläsas att 66,0 procent anser att de har en hög eller mycket hög studiemotivation medan en liten andel, 10,1 procent, känner att de har en låg eller mycket låg studiemotivation. Resterande 23,9 procent besvarade att de varken har hög eller låg studiemotivation.

6.2 Hypoteser

Gällande vår första hypotes, *att kvinnor är mer altruistiskt drivna än män*, visar resultatet i studien inga signifikanta skillnader mellan könen. Däremot påvisar ett Mann-Whitney 2-tailed-test ett sig. värde på 0,019 i skillnad mellan könen i inställning till hygienfaktorer. Andelen kvinnor som håller helt eller delvis med om att hygienfaktorer är viktiga som motivationsfaktor är 54,3 procent medan en mindre andel av männen, 41,2 procent, håller helt eller delvis med om hygienfaktorer. Vidare håller 52,7 procent av kvinnorna helt eller delvis med om altruismen som motivationsfaktor samtidigt som resultatet visar att endast 35,3 procent av männen håller helt eller delvis med om altruismen. Studien

visar även att det finns skillnader mellan män och kvinnor gällande attityd till motivatorer som motivationsfaktor. Av kvinnorna håller 50,5 procent helt eller delvis med i frågan medan andelen för männen är 29,4 procent. Resultatet påvisar därmed att hygienfaktorer är den största motivationsfaktorn för både kvinnor och män, om än marginellt. Studien visar även att männen i högre utsträckning tar helt eller delvis avstånd från alla de tre motivationsfaktorerna till skillnad från kvinnorna som är mer benägna att hålla med. I och med att resultatet påvisar att hygienfaktorer är den största motivationsfaktorn kan vi således anta vår andra hypotes att altruismen inte är den största motivationsfaktorn hos socionomstudenter idag.

I denna studie bekräftas vår tredje hypotes *att studenter i termin ett och två är mer drivna av altruismen jämförelsevis med de i termin tre och fyra*. Resultatet visar att studenter i termin ett och två motiveras främst av altruismen medan termin tre och fyra anser sig vara främst drivna av hygienfaktorer (se tabell 3). I tabell 3 kan man även se att studenter som är i början av utbildningsprogrammet har en större tendens till att hålla med i de olika motivationsfaktorerna i jämförelse med studenter i den senare delen av utbildningsprogrammet. Ur tabellen kan även urskiljas att termin fyra har en större varians mellan de olika motivationsfaktorerna i jämförelse med andra terminer där samtliga motivationsfaktorer har en snarlik andel.

Tabell 3 - Andel som helt/delvis håller med motivationsfaktor i relation till termin

Motivationsfaktor	Termin 1	Termin 2	Termin 3	Termin 4
Altruism	63,0%	68,0%	30,0%	24,0%
Hygienfaktor	60,0%	60,5%	35,0%	40,9%
Motivator	56,7%	57,9%	30,0%	33,3%

Ett Anova-test utfördes för att undersöka skillnader mellan terminerna i förhållande till motivationsfaktorerna. Resultatet visar att det finns endast en signifikant skillnad i den altruistiska motivationsfaktorn i relation till terminerna med en signifikansnivå på 0,000 (se tabell 4). I Anova-testet utfördes även ett Post Hoc-test vilket visar att det är termin fyra som avviker i sina svar från resterande terminer i förhållande till altruism (se tabell 4).

Tabell 4 - Skillnader i motivationsfaktorer i förhållande till termin

Anova-test		Post Hoc-Test (Altruism)			
	Sig.	N	1	2	
Altruism	0,000	Termin 2	38	6,3114	
Hygienfaktorer	0,067	Termin 1	30	6,4667	
Motivatorer	0,065	Termin 3	20	7,6917	
		Termin 4	21		9,3413

För att undersöka vad som gör att termin fyra avviker från resterande terminer tog vi fram en frekvenstabell som visar hur studenter från olika terminer förhåller sig till altruismen (se tabell 4.1). Vi fann att fördelningen bland svarsalternativen i termin fyra skiljer sig från fördelningen i termin ett till tre som ligger relativt jämnt fördelade. Endast termin fyra har en sned svarsfördelning bland alla terminer och har två utstickande svarsalternativ. Den främsta skillnaden är att endast 4,8 procent i termin fyra håller delvis med i altruism och hela 57 procent tar helt avstånd. Resultatet påvisar därmed att variansen är störst i termin fyra då studenternas svar skiljer sig från varandra samt resterande svarsalternativ mer än i andra terminer. Av alla fyra alternativ tycks svarsalternativet håller helt med vara utmärkande för termin ett där hela 46,7 procent samlar sig. Termin två däremot avviker i den motsatta riktningen med 5,3 procent som tar helt avstånd från altruismen. Den största variansen i svarsalternativen fanns i termin fyra = 52,2 procent, följt av termin ett = 33,4 procent, termin två = 31,5 procent och sist termin tre = 25,0 procent.

Tabell 4.1 bekräftar återigen vår tredje hypotes, det vill säga att de som går termin ett och två har en större tendens att hålla med altruism medan studenterna i termin tre och termin fyra inte är lika övertygade. Detta samband bekräftas ytterligare med resultatet från ett Spearmans korrelationstest, som visar ett signifikant samband med ett sig. värde på 0,000 samt ett korrelationsvärde på 0,384 mellan befintlig termin och altruism som motivationsfaktor (se tabell 6).

Tabell 4.1 - Altruism i förhållande till termin

	Håller helt med	Håller delvis med	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd	Varians
Termin 1	46,7%	16,7%	23,3%	13,3%	33,4%
Termin 2	31,6%	36,8%	26,3%	5,3%	31,5%
Termin 3	20,0%	10,0%	35,0%	35,0%	25,0%
Termin 4	19,0%	4,8%	19,0%	57,0%	52,2%

Däremot fann vi ingen signifikant skillnad mellan de olika motivationsfaktorerna i förhållande till ålder. Därmed förkastar vi vår fjärde hypotes, *att äldre studenter är mer drivna av motivatorer än hygienfaktorer*. I samband med detta undersökte vi även eventuella skillnader mellan civilstatus i förhållande till motivationsfaktorer men fann heller inga signifikanta skillnader mellan faktorerna.

Wilson och McCrystals studie (2007) rapporterade att 27 procent har influerats av socialarbetare. Vår studie visar att en större andel av studenterna, 66,1 procent har tidigare kontakt eller erfarenhet av socialarbetare. Våra resultat påvisar inga signifikanta skillnader mellan studenternas tidigare kontakt eller erfarenhet av socialarbetare i relation till studiemotivation, och vi antar därmed vår femte hypotes, *att det inte ska finnas skillnad i studiemotivationen mellan studenter som har tidigare kontakt eller erfarenheter av socialarbetare och de som inte har*. Ett Mann-Whitney 2-tailed-test visar däremot att det finns en signifikant skillnad mellan studenter med tidigare erfarenhet av socialarbetare i relation till hygienfaktor med ett sig. värde på 0,011. Av de studenter som har tidigare erfarenhet eller kontakt med socialarbetare tenderar 58,3 procent att hålla med i hygienfaktorer som motivationsfaktor. Endast 37,8 procent av studenterna som inte har haft tidigare erfarenhet eller kontakt med socialarbetare är benägna att hålla med. Därmed indikerar resultatet på att det finns en skillnad i motivationsfaktorer, där studenter med tidigare erfarenheter eller kontakt med socialarbetare tenderar i högre utsträckning att hålla med om hygienfaktor än studenter som inte har tidigare erfarenhet eller kontakt.

Vår sjätte hypotes där vi antar att *de som befinner sig i termin fyra har högre studiemotivation än resterande terminer* förkastas helt i denna studie. Vi fann inga signifikanta skillnader i hur de studenterna i respektive termin skattar sin egen studiemotivation. Även om vi inte fann några signifikanta skillnader så är det ändå av intresse att påpeka att termin tre är mer neutrala i frågan om deras studiemotivation i jämförelse med resterande terminer.

Av tabell 5 kan utläsas att 42,1 procent i termin tre är mer neutrala i frågan i jämförelse med 13,3 procent i termin ett, 26,3 procent i termin två och 18,2 procent i termin fyra (se tabell 5). Av tabellen kan även utläsas att runt 52,7 procent i termin tre anser sig ha hög eller mycket hög studiemotivation, 5 procent anser sig ha låg eller mycket låg studiemotivation, och den största andelen i jämförelse med andra terminer är neutrala. De resterande terminerna visar sig ha ungefär samma mönster i förhållande till studiemotivation.

Tabell 5 - Studiemotivation i förhållande till termin

Studiemotivation	Hög eller mycket hög	Varken eller	Låg eller mycket låg
Termin 1	76,7%	13,3%	10,0%
Termin 2	63,2%	26,3%	10,5%
Termin 3	52,7%	42,1%	5,3%
Termin 4	68,1%	18,2%	13,6%
Medelvärde	65,2%	25,0%	9,9%

6.3 Andra iakttagelser

I ett försök att analysera eventuella samband mellan våra index och sociodemografiska faktorer som undersöks i enkätens första del användes Spearmans rangkorrelationstest. Resultatet påvisar flera signifikanta samband som är relativt svaga, förutom tre positiva samband som har en korrelationskoefficient (r) som är högre än 0,3 (se tabell 6). Dessa samband är mellan hygienfaktorer och motivatorer ($r=0,594$), altruism och motivatorer ($r=0,487$) samt altruism och termin ($r=0,384$).

Resultatet från Spearmans rangkorrelationstest visar således att de olika motivationsfaktorerna har en koppling till varandra. I tidigare studier, bland annat Hackett, Kuronen, Matthies och Kresal, (2003) och Fortune, (2005) finns en koppling mellan altruismen och motivation. Om man utifrån Herzbergs motivationsteori kategoriserar tidigare studiernas resultat går det att urskilja att motivatorer har visat sig vara en större motivationsfaktor än hygienfaktorer. Huruvida delar våra resultat inte samma mening och visar istället att det är fler som tenderar att hålla med hygienfaktorer snarare än motivatorer. Resultatet visar även att altruism har ett betydligt starkare samband med motivatorer än med hygienfaktorer.

Tabell 6 - Spearman rangkorrelationstest

		Sig.värde	Korrelationskoefficient
Hygienfaktor	Motivator	0,000	0,594
	Termin	0,025	0,213
	Studiemotivation	0,661	- 0,043
Motivator	Termin	0,031	0,207
	Studiemotivation	0,855	0,018
Altruism	Motivator	0,000	0,487
	Hygienfaktor	0,008	0,254
	Termin	0,000	0,384
	Studiemotivation	0,749	- 0,031
Termin	Studiemotivation	0,207	0,122

Resultatet i denna studie bekräftar därmed Herzbergs motivationsteori och indikerar på att ju mer en student är motiverad av en motivationsfaktor desto mer ökar studentens andra motivationsfaktorer. Även om våra resultat skiljer sig från tidigare studier är fördelningen i de skillnader vi fann bland motivationsfaktorer som störst 4,2 procent (se tabell 7). Herzberg menar att även om en viss motivationsfaktor är mer framträdande än andra är det snarare viktigt med en balans mellan dessa motivationsfaktorer för ökad arbetstillfredsställelse och motivation.

Tabell 7 - Socionomstudenters generella inställning till motivationsfaktorer

	Håller med	Tar avstånd
Hygienfaktor	51,9%	48,1%
Motivator	47,7%	52,5%
Altruism	51,4%	48,6%

6.4 Kort sammanfattning

Vi fick totalt in svar från 58 procent av 110 socionomstudenter från termin ett till fyra på Hälsohögskolan. Med historisk utgångspunkt bekräftar vår studie att utbildningsprogrammet är kvinnodominerat samt att kvinnor innehar en större altruistisk motivation än män. Resultatet visar dessutom att kvinnor motiveras mer av samtliga tre motivationsfaktorer än män, trots att det inte fanns skillnader i studenternas

studiemotivation. Av resultatet kunde även utläsas att studenter med tidigare erfarenheter eller kontakt med socialarbetare tenderar i högre utsträckning att hålla med om hygienfaktorer än övriga studenter. Vi fann även inga skillnader i motivationsfaktorer i relation till ålder, däremot fann vi att hygienfaktorer är den mest uppskattade motivationsfaktorn. Resultatet visar inga skillnader i studiemotivationen mellan terminerna, samtidigt som vi kunde se att samtliga motivationsfaktorer minskar ju längre i utbildningen man kommer. Resultatet bekräftar även Herzbergs teori att de olika motivationsfaktorerna är relaterade till varandra.

7 Diskussion

Inledningsvis redovisas en kort presentation av huvudfynden i studien. Vidare förs en diskussion kring skillnader i de resultat som studien har tagit fram. I diskussionen framförs möjliga förklaringar till resultatet samt möjliga brister studien har. Vidare förs även en diskussion kring metoddelen med utgångspunkt i studiens metodansats, teoretiska ram, urval och slutligen etiska överväganden. Kapitlet avslutas med en kort sammanfattning över den diskussion som framförts i kapitlet.

7.1 Fynden

Sammanfattningsvis visar studiens resultat att:

- Altruism, motivatorer och hygienfaktorer är mer tilltalande för kvinnor än män samtidigt som resultatet inte påvisar signifikanta skillnader i deras studiemotivation.
- Termin ett och två har en högre tendens att hålla med altruism, motivatorer och hygienfaktor än termin tre och fyra trots att deras generella studiemotivation inte skiljer sig åt.
- Hygienfaktorer blir en viktigare motivation än altruismen ju längre i utbildningen man kommer.
- Betydelsen av altruism, motivatorer och hygienfaktor minskar ju längre i utbildningen man kommer utan att studiemotivationen minskar.
- Motivationsfaktorerna utesluter inte varandra, tvärtom har de en positiv korrelation med varandra vilket bekräftar Herzbergs teori

7.2 Diskussion kring resultat

7.2.1 Brist på "cross-cultural" studier

Med utgångspunkt i studiens resultat samt i relation till andra studier verkar de västeuropeiska länderna ha en yngre population socionomstudenter, medan socionomstudenter i exempelvis USA har en högre medelålder (Bradley, Maschi, O'Brien, Morgen & Ward, 2012; Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003; Jensen & Aamodt, 2002; Wilson & McCrystal, 2007). I tidigare studier visar även att religiös påverkan på valet av utbildningsprogram har en större spridning än åldern då skillnader finns även mellan de västeuropeiska länderna (Hackett, Kuronen, Matthies & Kresal, 2003; Jensen & Aamodt, 2002; Wilson & McCrystal, 2007).

Det är därför konsekvent att hävda att det möjligen föreligger kulturell påverkan på socionomyrket och att studenter från olika delar av världen motiveras av olika faktorer i olika åldrar. Med det resonemanget är det möjligt att studien brister i kulturell anpassning och att vi möjligen skulle ha inkluderat även detta perspektiv. Men med tanke på studiens syfte och storleken var detta inte aktuellt för oss, då frågan om kulturell påverkan och intersektionalitet skulle expandera studien utanför våra resurser.

7.2.2 Kön i relation till motivationsfaktorer

Vår studie liksom flera andra studier som togs upp i tidigare kapitel har kommit fram till att det sociala yrket främst attraherar kvinnor. Socialt arbete bildades under 1900-talets början när kvinnor började arbeta ideellt för att bistå medborgare som är i behov om hjälp. Kvinnorna i de ideella organisationerna tog fasta på de samhällsproblem som då fanns och förde en diskussion om den sociala frågan. Och det är även kvinnorna som långt senare tog fram utbildningar och inspirerade staten till att agera så som de har gjort i decennier. Med den historiken är det kanske inte så överraskande att socionomyrket har varit kvinnodominerat sen länge och är det fortfarande. Frågan är varför är det fortfarande är kvinnor dominerar i socialt arbete? Varför har inte männen attraheras av arbetet med sociala frågor? Kan den möjligtvis vara för att män generellt sett är mindre altruistiska?

Vi har noterat att alla motivationsfaktorer som denna studie undersöker, nämligen altruism, hygienfaktor samt motivator, tilltalar kvinnor i en större omfattning än män. Detta innebär dock inte att männen generellt sett upplever att de är mindre motiverade

till att studera. Utifrån studiens resultat kunde vi inte finna några skillnader mellan hur män och kvinnor uppskattar sin studiemotivation. Även om spridningen bland olika motivationsfaktorer är mindre för kvinnor kan vi ändå se att båda könen anser att hygienfaktorer är viktiga, samt att de håller mindre med om motivatorer. Eftersom resultatet endast påvisar skillnader i motivationsfaktorer men inte i studiemotivation finns det en möjlighet att de motivationsfaktorer som vi i denna studie undersöker kan vara könsrelaterade. Möjligen är flertalet av delkomponenterna till respektive motivationsfaktor utformat på ett sätt som tilltalar kvinnor i en större omfattning och därför tar männen möjligtvis avstånd från motivationsfaktorerna i högre grad i sin helhet. Det kan även vara möjligt att vi inte gjorde väl balanserade indikatorer som mäter respektive index i enkäten, och därmed tilltalar fler indikatorer kvinnor snarare än män. Men det finns även möjlighet för att Herzbergs teori inte är heltäckande och missar andra motivationsfaktorer som skulle tilltala män i större omfattning.

Målet med denna studie är att undersöka om det finns några skillnader och inte varför skillnaderna uppstår. Resultatet visar att män tar generellt mer avstånd från hygienfaktorer, motivatorer samt altruism och anledningarna kan vara många. Istället för att endast indexera motivationsfaktorerna som helhet kan det därför för vidare studier vara av vikt att mer grundligt undersöka hur motivationen skiljer sig mellan andra sociodemografiska faktorer i relation till olika faktorer. Detta skulle möjligen tillföra mer kunskap om vilka faktorer som exempelvis manliga studenter främst drivs av och vilka de är mindre benägna att hålla med. På så vis kan mer kunskap genereras i frågan om skillnader mellan könen och fler män kan möjligen attraheras till socialt arbete för bryta det historiska mönstret och ta vara på männens kompetens även inom socialt arbete.

7.2.3 Motivationsfaktorer i relation till termin

I relation till termin kunde vi se att termin ett och två är mer positiva gentemot respektive motivator i jämförelse med termin tre och fyra är som tar mer avstånd. Vi kunde i tabell 6 se att det finns en signifikant korrelation mellan termin och altruism som motivationsfaktor och tabell 4.1 visar att ju längre i utbildningen man går desto mindre är man driven av altruistiska skäl. Tabell 3 visar se att variansen mellan altruismen och hygienfaktorer i förhållande till termin ökar inte bara i storlek, utan att studenterna även övergår från att vara mer drivna av altruism till att vara mer drivna av hygienfaktorer ju längre i utbildningen de kommer. Med det historiska perspektivet i socialt arbete är det

inte omöjligt att studenter som söker sig till utbildningsprogrammet har sin utgångspunkt i altruistiska tankar och idéer. Denna ideologiska utgångspunkt kan således förklara att studenterna drivs mer av altruismen i termin ett och två snarare än hygienfaktorer.

Faktumet är att ju längre i utbildningen man kommer desto mer inriktad blir utbildningen till det praktiska arbetet, det vill säga mindre teoretisk övergripande och mer praktiskt arbetsplats orienterad. Med det tillkommer nya aktuella tankar och idéer som är mer relaterade till framtida arbete, exempelvis faktorer som lön, arbetsmiljö, arbetsförhållande och annat som Herzberg beskriver som hygienfaktor. Skolans mål med utbildningen är ändå att utbilda och tillsätta socionomer i samhället vilket skolan får statliga medel för. Eftersom skolan tillhör samhället har utbildningen därmed en politisk agenda i utformandet av socionomer, även om den är en indirekt subtil politisk styrning. Möjligtvis dämpar den nyare tankeprocessen den altruistiska ideologin hos studenterna och kan därmed förklara varför den altruistiska motivationen minskar mer över tid och att hygienfaktorer blir en viktigare motivationsfaktor än altruismen. Möjligen kan Thörns (2013) antagande att varje enskild individ behöver prioritera egna intressen i dagens individualistiska nyliberala samhälle förklara socionomstudenters förändrade studiemotivation.

7.2.4 Motivationsfaktorer i relation till varandra och Herzberg

Grunden i individers önskan att hjälpa andra utmynnas oftast inte i en stimulans av ekonomi, goda arbetsförhållanden eller andra yttre förhållanden som hygienfaktorer inkluderar. Snarare ger denna önskan en känsla av självförverkligande eller personlig utveckling hos den hjälpande aktören, vilket är en stor del av vad Herzberg beskriver som motivatorer. Det finns således definitiva likheter i vad Herzberg inkluderar i motivatorer och vad som definierar altruismen, trots att Herzberg i sin teori inte inkluderar altruism som ett begrepp.

Altruismen har i mångt och mycket varit kopplad till ideella organisationer där individer har engagerat sig för att hjälpa andra som är i behov av hjälp. Det är därför logiskt att vi i vår studie får en stark korrelationskoefficient på 0,487 mellan altruismen och motivatorer. Trots att altruismen och hygienfaktorer till synes inte har likheter med varandra fann vi även där ett samband med en korrelationskoefficient på 0,254. Även detta samband kan möjligen förklaras utifrån tidigare resonemang att altruismen kan ses som en del i vad Herzberg i sin teori benämner som motivatorer. Herzberg menar att en

ökad stimulans av motivatorer ger inte bara en positiv inställning hos individen, utan höjer även toleransnivån av vantrivsel som i huvudsak sker genom stimulering av hygienfaktorer (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Hygienfaktorer har således ett starkt samband med motivatorer som i sin tur har ett starkt samband med altruism. Det leder därför till en indirekt höjning av hygienfaktor när altruismen ökar, även om ökningen är relativt låg.

Med utgångspunkt i tidigare diskussion finner vi det anmärkningsvärt att fler studenter tenderar att ta avstånd från motivatorer som motivationsfaktor. En möjlig förklaring kan vara att studien har exkluderat altruism som en del av motivatorer. Genom att vi separerar altruismen från motivatorer har vi möjligtvis tagit bort en stor del av det som Herzberg kategoriserar som motivatorer, nämligen självuppfyllande och personlig utveckling och kvar blev istället kategorier av prestige och status i form av motivatorer. När altruismen exkluderas ur indexet för motivatorer leder det möjligtvis till att studenter tar mer avstånd till motivatorer som helhet då socialt arbete i mångt och mycket grundar sig i altruistiska tankar som inte efterfrågar prestige, status eller anseende. Resultat skulle möjligen se annorlunda ut om vi i denna studie hade slagit ihop altruismen med motivatorer till ett enda index och därmed skulle rimligtvis få fler studenter till en högre grad av studenter som håller med om motivatorer. Skulle vi däremot i resultatet slå ihop altruism och motivator till ett och samma index skulle det ändå inte resultera i att det nya indexet skulle vara den största motivationsfaktorn, eftersom en mindre andel håller med i altruismen och motivatorer än hygienfaktorer.

Resultatet i en kvantitativ enkätundersökning är helt beroende av hur deltagarna tolkar indikatorerna, det vill säga påståendena i enkäten. Herzbergs inkluderar olika faktorer i hygienfaktor och motivatorer men anmärker även att dessa faktorer inte är absoluta. Herzberg menar exempelvis att ekonomin stimulerar individens grundläggande behov, men när ekonomin överskrider individens acceptabla nivå innehar den en annan betydelse för individen. Den högre ekonomin är inte längre en hygienfaktor utan snarare en motivator som symboliserar erkännande eller prestation hos individen (Herzberg, Mauser & Snyderman, 2004). Eftersom faktorerna inte är absoluta och kan pendla mellan hygienfaktorer och motivatorer under olika förhållanden kan det vara problematiskt att med exakthet veta med hur alla deltagarna tolkade indikatorerna. Även om vi genomförde både kognitiv intervju och pilotenkät kan det ändå finnas risk för att

indikatorerna i enkäten misstolkades och därmed kan resultatet i studien möjligen vara snedvridet.

7.2.5 Studiemotivation i relation till termin

Studien visar inga signifikanta skillnader i studiemotivation mellan de olika terminerna. Däremot är det ändå intressant att resultatet visar att termin tre delvis avviker från resterande terminer, där större andel har en tendens att vara neutrala i frågan i jämförelse med andra terminer. Utifrån våra egna erfarenheter vet vi att termin tre är den termin som främst fokuserar på juridiken i det sociala arbetet. Juridiken är en stor del av utbildningen och den skiljer sig väldigt mycket från de andra delarna, i både innehåll och utformning och det är därför möjligt att juridiken kan ha påverkat studenternas studiemotivation till att vara inte lika högt eller lågt motiverade.

En intressant iakttagelse är att vår studie inte ger samma resultat som Nilsson och Stomberg (2008) studie om sjuksköterskestudenter. De fann att studenter i termin fyra har högre studiemotivation på grund av studenterna nyligen hade genomgått praktikdelen i sin utbildning. Vår studie däremot visar inga större skillnader i studiemotivation för studenter som går i termin fyra i jämförelse med resterande terminer, som också i likhet med sjuksköterskestudenter nyligen genomgått sin myndighetspraktik på fem veckor. Det är sant att det båda praktikplatserna är olika där den ena inriktar sig mer åt praktiskt fysiskt vårdande medan den andra fokuserar mer på myndighetsutövande. Ändå är det intressant att fråga sig vad mer som finns i vardera praktiken som påverkar studenternas studiemotivation så olika. Fortune, Lee och Cavazos (2005) menade att studera motivation är viktigt då motivationen kan bedömas och förändras. Främst är det av intresse för socionomutbildning att kunna ta fasta på skillnaderna och därmed möjligen anpassa studenternas praktikplatser så att de motiverar studenterna mer än vad de gör idag. Det är även intressant för myndigheter som tar emot praktikplatser att se över skillnader i vad de har gjort och vad de kan göra för att öka studenternas studiemotivation och därmed även öka attraktiviteten i arbetsplatsen.

7.2.6 Termin i relation till studiemotivation, motivationsfaktorer och Herzberg

I samband med att vi undersökte om det finns skillnader i studenternas generella uppskattning av studiemotivation i förhållande till kön, termin samt tidigare erfarenhet eller kontakt med socialarbetare undersökte vi även om det finns skillnader i studenternas

generella uppskattning av studiemotivation i förhållande till ålder och civil status. Resultatet visar inga signifikanta skillnader i studiemotivation i relation till de olika sociodemografiska faktorerna. Vi resonerar således att dessa faktorer inte har eller har liten påverkan på studenternas studiemotivation.

Däremot uppmärksammades en skillnad bland motivationsfaktorer i relation till termin. Resultatet visar att även om de olika motivationsfaktorerna som denna studie tar upp minskar i betydelse efter första året, så påverkas inte studiemotivationen. Av resultatet i tabell 6 visar Spearmans rangkorrelationstest att sambandet mellan termin och studiemotivation ligger mycket närmare signifikansnivån, nämligen 0,207, än vad de olika motivationsfaktorerna ligger på, vars sig. värde ligger närmare 1.

Eftersom studiemotivationen inte minskar är det därmed logiskt att det finns andra faktorer utöver altruism, motivatorer och hygienfaktor som motiverar studenterna och som upprätthåller deras studiemotivation under hela utbildningen samtidigt som motivationsfaktorerna minskar i termin tre och termin fyra. Det logiska vore annars att studiemotivation sjunker i samband med att altruism, motivatorer och hygienfaktorer minskar. Resultatet visar även att korrelationskoefficienten mellan studiemotivation och termin är låg och korrelationskoefficienten mellan studiemotivation och de olika faktorerna är näst intill obefintlig. Detta antyder att även om vi skulle finna signifikanta samband mellan studiemotivation i relation till termin och de olika motivationsfaktorerna, som denna studie tar upp, så skulle sambandet inte vara av betydelse.

7.2.7 Studiens bristande överenskommelse med studiemotivation

Den låga korrelationskoefficienten mellan studenternas uppskattning av deras studiemotivation och motivationsfaktorer denna studie tar upp skulle kunna betyda att den studieansatsen vi har tagit fram för att angripa socionomstudenters studiemotivation inte är optimal. Med utgångspunkt från tidigare studier är det kanske av vikt i att angripa frågan kring studenters studiemotivation från en kvalitativ ansats som inkluderar studenternas perspektiv på ett bättre sätt. Detta skulle möjligen visa vilken riktning en kvantitativ ansats kan utgå från i vidare studier och med det ge ett resultat som har en bättre korrelationskoefficient med studenternas uppskattning av deras studiemotivation. En kvalitativ ansats skulle möjligtvis påvisa att övergripande faktorer som

arbetsförhållande eller altruism inte är av vikt för studiemotivationen utan att det är snarare arbetsinnehållet som är avgörande.

Herzberg (2004) understryker hur viktigt arbetsinnehållet är i förhållande till hur motiverad individen är. Arbetsinnehållet kan stimulera motivatorerna inom individen genom att erbjuda överkomliga utmaningar och meningsfulla uppgifter och på så sätt stärka individens självuppfyllande och självförverkligande. Att göra en genomgripande studie om studieinnehållet är därmed viktigt för att förstå vad i studierna som motiverar studenterna under de olika delarna i utbildningen. Det skulle medföra en förståelse om vilka skillnader som finns mellan olika studenter och därmed en möjlighet till att anpassa studieinnehållet för att attrahera fler studenter men även andra studenter än den traditionella socionomstudenten.

7.3 Diskussion kring metodansats

7.3.1 Metodansats och teori

Tidigare har socionomstudenters studiemotivation mestadels studerats genom kvantitativa undersökningar och eftersom Norge, som är väldigt lik Sverige på många sätt, har utfört en liknande studie nära i tid kan det verka som att denna studie saknar både relevans och nytänkande. Frågan uppstår därför om vi i denna studie har angripit frågan på rätt sätt? Det är sant att det finns en avsaknad på kvalitativa studier i frågan och med det även möjligheter för eventuella kunskapsluckor kring socionomstudenters individuella berättelser. Däremot har syftet med studien aldrig handlat om att fokusera på individuella socionomstudenter och även om den norska studien skulle kunna generaliseras till svenska socionomstudenter har den endast tagit med delar av empiri som kan kopplas till Herzbergs motivationsteori. Vår studie grundas istället på hela Herzbergs teori tillsammans med altruism som utgångspunkt och eftersom det finns skillnader i resultat mellan studierna talar detta för att vår studie har varit av relevans för att täcka in kunskapsluckor inom ämnet.

I sin forskning studerar Herzberg arbetsmotivation på arbetsplatser, men teorin kan likaså appliceras på socionomstudenter eftersom utbildningstiden kan ses som en arbetsplats där samma motivationsfaktorer motiverar socionomstudenter till att söka sig till samt fortsätta sin utbildning. Med utgångspunkt i de skillnader vi fann i resultatet fördes en diskussion kring att det kan finnas möjliga brister i den teoretiska ramen som gör teorin endast kan förklara delar av socionomstudenters studiemotivation.

Inledningsvis hade vi i åtanke att studera motivationsskillnader utifrån Maslows behovstrappa som i likhet med Herzbergs teori förklarar människors olika behov. Maslows teori kan tyckas vara väldigt bestämd i sin förståelse av de olika mänskliga behoven som han menar behöver uppnås steg för steg i hierarkisk ordning. Herzberg vidareutvecklade Maslows teori vilken undersöker inre och yttre behov utan en hierarkisk ordning och även i relation till arbetsmotivation. Trots de begränsningar som diskuteras tidigare har Herzbergs motivationsteori en tydligare koppling till studiens syfte och gör det med tanke på våra resurser lättare att göra en indelning av index som mäter studiemotivation. I vidare studier kring socionomstudenters studiemotivation behöver teorin möjligtvis kompletteras andra aspekter såsom kulturell påverkan, könsrelaterade skillnader samt skillnader i tid för att täcka de delar som Herzbergs motivationsteori missar i förhållande till denna kontext.

7.3.2 Enkätutformning

Till denna studie används enkäter som datainsamlingsmetod eftersom de både är billiga och snabba att administrera. I jämförelse med andra datainsamlingsmetoder kan enkäter bättre anpassas efter respondenternas behov, eftersom de kan besvaras då respondenterna har tid och möjlighet (Bryman, 2011). Enkäter medför inte heller någon intervjuareffekt som gör att studenternas svar kan påverkas av den mänskliga faktorn, det vill säga av oss som forskare. Vid exempelvis strukturerade intervjuer finns risk för att olika intervjuare formulerar samma frågor på olika sätt eller har på något sätt en annan inverkan på respondenten. Enkät som datainsamlingsmetod kan vara problematiskt på grund av att alla frågor inte passar i en enkät, som exempelvis öppna frågor eller frågor som respondenterna avser är oviktiga. Mängden av frågor är också betydelsefullt för enkätutformningen. För många frågor i enkäten kan resultera i att respondenten väljer att hoppa över frågor eller inte besvara enkäten alls (Bryman, 2011). Vi formulerade därför påståendena kort och efterfrågade en sak i taget i varje påstående för att undvika internt bortfall i studien (Bryman, 2011).

En nackdel med enkät som datainsamlingsmetod kan även vara att forskaren inte har någon möjlighet att hjälpa respondenterna vid behov samt ställa uppföljningsfrågor, vilket kan medföra i internt bortfall. Eftersom forskaren inte har möjlighet att hjälpa respondenterna vid behov eller ställa uppföljningsfrågor är det av särskild vikt att påståendena i enkäten mäter det som är avsett och är utformade på ett tydligt sätt för

respondenterna. I denna studie testas därför den interna validiteten med hjälp av två tester, kognitiva intervjuer samt en pilotundersökning. Möjligtvis skulle enkäten se annorlunda ut med fler deltagare till pilotundersökningen eftersom en faktoranalys skulle gå att genomföra. Med en faktoranalys skulle det vara möjligt att se om det finns en korrelation mellan påståenden som undersöks i enkäten, samt urskilja eventuella bakomliggande faktorer som inte mäts i studien. Eftersom faktoranalysen inte kunde genomföras på grund av för litet antal deltagare kan det ha uppstått skevheter vid enkätutformningen som påverkar resultatet i denna studie. Möjligen skulle spridningen i svaren se annorlunda ut i de svar vi fick in om fler deltog i pilotundersökningen. Detta skulle således påverka enkätkonstruktionen eftersom vissa påståenden möjligen inte skulle plockats bort. Vid enkäter som datainsamlingsmetod kan det finnas risk för att respondenterna exempelvis har svårt att tyda frågans innehåll eller har andra hinder för besvarande av enkäten (Bryman, 2011). Möjligen skulle enkäten kunna utformas på ett ännu tydligare sätt om fler studenter deltog i de kognitiva intervjuerna och lämnade synpunkter kring påståendenas utformning. Det är därför inte omöjligt att enkäten skulle kunna utformas på ett bättre sätt för att vara mer representativt för populationen.

Resultatet påvisar att det finns en förändring över tid i vilka motivationsfaktorer som motiverar studenterna. Som tidigare nämnt är det inte uteslutet att faktorer i utbildningen så som innehållets utformning samt praktikperioden skulle kunna vara en bakomliggande faktor som utgör inflytande över studenternas studiemotivation. Att studien genomfördes i mitten av terminen kan således anses vara till en fördel då det är möjligt att studien på så sätt speglar en större del av studietiden. För att testa om undersökningen är stabil under tid eller påverkas av andra slumpmässiga faktorer används ett test-re-test en tid efter den första studiens genomförande (Bryman, 2011). På grund av begränsad tid och begränsningar i urvalet hade vi inte möjlighet att testa stabiliteten i enkäten och det är därmed inte uteslutet att resultatet skulle kunna skilja sig om studien genomfördes vid en annan tidpunkt. Med en noggrann metodbeskrivning av alla delar i studiens genomförande vill vi minimera risken för skevheter och slumpmässig påverkan av resultatet vid replikation av studien (Bryman, 2011).

För studiens tillförlitlighet är det viktigt att forskaren säkerställer att de mått som används utgör valida representationer av de begrepp som undersöks i studien (Bryman, 2011). Eftersom inga tidigare studier har angripit ämnet från vår vinkel fann vi ingen

validerad enkät att använda och även om vi under förarbetet genomförde en noggrann operationalisering kan det trots detta vara möjligt att det finns brister i studiens begreppsvaliditet. Med utgångspunkt i tidigare diskussion kring skillnader som fanns i resultatet kan en bristande överensstämmelse mellan den teoretiska och operationella definitionen av de begrepp som används vara en möjlig förklaring. För att stärka interbedömarreliabiliteten i studien skapade vi en gemensam grundläggande förståelse av studiens alla delar under vägledning av vår handledare Mats Granlund (Bryman, 2011). Möjligtvis finns det trots detta brister i vår förståelse av fenomenet som studeras vilket kan ha lett till skevheter i enkätutformningen.

7.3.3 Urval

Vad gäller urvalet ställer vi oss frågan om det möjligen skulle vara mer intressant att studera de studenter som inte var närvarande vid undersökningstillfället eftersom deras frånvaro skulle kunna betraktas som en indikator för låg studiemotivation. Utifrån detta resonemang är det möjligt att resultatet skulle kunna se annorlunda ut om vårt stickprov inte hade något externt bortfall.

På grund urvalsmetoden är vi i denna studie även begränsade till att endast kunna generalisera till populationen socionomstudenter på Hälsohögskolan i Jönköping och därmed kan den externa validiteten inte säkras. Ett sannolikhetsurval lämpar sig bättre i de fall man vill uttala sig om en hel population (Bryman, 2011). Med tanke på uppsatsens omfattning har det aldrig varit vårt syfte att generalisera till hela populationen, utan syftet är istället att undersöka vilka motivationsskillnader det finns bland socionomstudenter vid Högskolan i Jönköping under olika terminer i relation till Herzbergs motivationsteori och altruism. Trots att urvalet i undersökningen grundas på ett bekvämlighetsurval fick vi ett stickprov bestående av mer än 50 procent av den totala summan av studenterna i termin ett till fyra. Resultatet påvisar också en variation i studenternas svarsalternativ bland de indikatorer som framställdes och stickprovet kan därför anses vara representativt för den målgrupp som studeras.

7.3.4 Etik

Även om vi vid studiens genomförande förde ett etiskt resonemang och vid datainsamlingen informerade om deltagandets frivillighet kan det ändå vara möjligt att vår närvaro kan ha haft ett indirekt inflytande över studenternas benägenhet till att

besvara enkäten. Å andra sidan innehöll påståendena i enkäten inget känsligt innehåll samt att vi undvek frågor om laddade sociodemografiska egenskaper. Därmed hade studenterna möjligtvis en större benägenhet att besvara då de uppgifter som lämnades kan på så sätt ha upplevts som mer skyddade. Tack vare att anonymiteten och konfidentialiteten i studien är säkerställd kan vi heller inte se risker för att studien skulle medföra några negativa konsekvenser för enskilda deltagare eller som grupp. Från etisk synvinkel vore det kanske bättre att genomföra enkätundersökningen på ett sätt som säkrar deltagarnas upplevelse av anonymitet även för oss som forskare, skulle en enkät utskickad vid exempelvis e-post haft negativa konsekvenser för vår studie då det skulle resultera i ett större bortfall samt att vi skulle riskera att inte hinna slutföra studien i tid. Vi hoppas däremot att resultatet i denna studie kan leda till att ämnet studeras vidare och på så sätt leder till positiva konsekvenser för populationen socionomer på längre sikt.

7.4 Kort sammanfattning

Med utgångspunkt i de skillnader som finns mellan olika studiers resultat har vi ovan fört en diskussion kring en möjlig kulturell påverkan på socionomstudenters studiemotivation som inte inkluderas i vår studie. Eftersom skillnader noterades i motivationsfaktorer för män respektive kvinnor men inte skillnader i studenternas studiemotivation, för vi därför en diskussion kring huruvida det finns brister i enkätutformningen eller om de motivationsfaktorer som undersöks möjligtvis kan vara könsrelaterade. Vidare förs ett resonemang om utbildningens utformning kan ha en påverkan på studenternas minskade altruistiska motivation. Möjligtvis är det individualistiska nyliberala tankesättet som dämpar den altruistiska motivationen ju längre i utbildningen man kommer. Vi argumenterar även för att det finns likheter i vad Herzberg inkluderar i motivatorer och vad som definierar altruismen och diskuterar huruvida våra resultat kan ha påverkats av att vi i vår studie skiljer på altruism som motivator som två separata index. Eftersom endast ett fåtal studenter uppgav att de inte känner sig motiverade ställer vi oss frågan om de övriga studenternas frånvaro skulle kunna vara en indikator för låg studiemotivation. Med utgångspunkt i tidigare resonemang förs en diskussion kring hur vi möjligen skulle kunna utföra studien på ett bättre sätt och att vårt resultat eventuellt skulle kunna se annorlunda ut. Slutligen ställer vi oss frågan om Herzbergs teori endast delvis kan förklara socionomstudenters studiemotivation och behöver möjligen kompletteras med ytterligare teorier.

8 Slutsats

Här presenteras kortfattat ge svaret till vad vi kommit fram till i vår uppsats. Kapitlet inleds först med att kort presentera studiens bakgrund och studiens syfte för att få en bättre överblick över vad slutsatserna ska utmynna i. Sedan sammanställs de slutsatser som har tagits fram utifrån den teoretiska ramen, det empiriska datamaterialet samt de statistiska analysmetoder som används i studien. Kapitlet avslutas med att ge rekommendationer för fortsatt forskning inom ämnesområdet.

8.1 Bakgrund och syfte

På grund av ändrade samhällsvillkor beräknas efterfrågan på socionomer expandera på sikt. Vad som motiverar socionomen under utbildningen har senare betydelse för det arbete socionomen utför och genom en ökad förståelse av studenternas bakomliggande motivation kan både utbildningen och framtida arbetsgivare anpassa villkoren utefter socionomers olika behov. Syftet med denna kandidatuppsats är således att undersöka vilka motivationsskillnader det finns bland socionomstudenter vid Högskolan i Jönköping under olika terminer i relation till Herzbergs motivationsteori och altruism.

8.2 Resultat

Sammantaget visar studien kring socionomstudenters studiemotivation på Hälsohögskolan i Jönköping att majoriteten av studenterna främst motiveras av vad Herzberg kallar för hygienfaktorer vilka snarare syftar till att förebygga vantrivsel på arbetsplatsen än att öka den positiva arbetsställningen. Det innebär att studenterna i dagsläget kanske delvis saknar den motivation som skulle ge dem en upplevelse av självinsikt och arbetstillfredsställelse i sitt framtida yrkesliv. Även altruism och motivationsfaktorer skattades högt av många studeranden, vilket bekräftar Herzbergs motivationsteori att de olika motivationsfaktorerna är inbördes relaterade.

Resultatet bekräftar ännu en gång att socionomyrket är starkt kvinnodominerat. Vi förkastar helt hypotesen att kvinnor innehar en större altruistisk motivation än män, då inga signifikanta skillnader mellan könen hittades. Vidare fanns inga skillnader i studenternas egen skattning av deras studiemotivation mellan olika terminer och vi kunde även se att studenter i termin ett och två innehar en större altruistisk motivation än de i termin tre och fyra, vilka visar sig främst motiveras av hygienfaktorer. Utifrån studiens resultat drar vi även slutsatsen att den altruistiska motivationsfaktorn inte är den största

motivationsfaktorn bland socionomstudenter idag då vi istället fann att båda könen främst motiveras av hygienfaktorer. Av resultatet kunde även utläsas att majoriteten av studenterna är 30 år eller yngre. Vi förkastar hypotesen att äldre studenter är mer drivna av hygienfaktorer än motivatorer eftersom inga signifikanta skillnader i ålder hittades i studien. Resultatet visar heller inga signifikanta skillnader i studenternas studiemotivation i relation till tidigare erfarenhet eller kontakt med socialarbetare. Utifrån resultatet kunde även utläsas att även majoriteten av de som har en tidigare erfarenhet eller kontakt motiveras av hygienfaktorer.

8.3 Vidare studier

Herzberg, Mauser och Snyderman (2004) menar att arbetstillfredsställelse endast kan uppnås genom en samvariation och balans mellan hygienfaktorer och motivatorer. Möjligtvis bör vidare studier undersöka varje faktor i respektive index för sig för att med en större exakthet kunna ringa in vad det är inom respektive index som egentligen motiverar olika studenter. Tidigare fördes en diskussion kring huruvida Herzberg teori endast delvis kan förklara socionomstudenters studiemotivation och om studien möjligtvis missar viktiga aspekter. Eftersom studiemotivationen hos socionomstudenter ser ut att förändras över tid vore det rimligt att utföra longitudinella studier som möjligtvis kan fånga in även de delar som Herzbergs teori inte kan ge en fullständig förklaring till. I dagsläget saknas även multikulturella studier kring ämnet som inkluderar skillnader i den kulturella aspekten, vilket skulle vara en intressant frågeställning för vidare forskning då det är möjligt att studenter från olika delar världen och under olika åldrar motiveras av olika faktorer. För att kunna föra en diskussion kring vad som är orsaken till skillnader i motivation mellan olika socionomstudenter är det möjligt att i vidare studier bör även andra sociodemografiska faktorer inkluderas, såsom religiös påverkan, etnicitet, huruvida studenterna har barn etc. då dessa faktorer kan vara relaterade till studenternas studiemotivation vilket inte undersökts i denna studie.

I dagsläget saknas forskning med kvalitativ ansats som lyfter fram studenternas individuella berättelser om vad som motiverar dem till att söka sig till samt fortsätta sin utbildning och vad de anser är viktigt för deras framtida arbetstillfredsställelse. Genom att studenternas personliga berättelser lyfts fram är det möjligt att andra teorier än vad som tillämpas i denna studie kan komma att användas för att på så sätt inkludera alla aspekter av socionomstudenters studiemotivation. Det är möjligt att vidare forskning

inom ämnet leder till att socionomutbildningen ses över i syfte att erbjuda studenterna en möjlighet att uppnå självförverkligande under studierna och därmed öka studiemotivationen. Möjligtvis kan även arbetsplatser som socionomer är verksamma inom att se över sina arbetsvillkor och vad de kan göra för på kort och lång sikt stimulera socionomers olika behov i arbetet i syfte att uppnå arbetstillfredsställelse och arbetsmotivation. Slutligen kan vidare forskning inom ämnet ge socionomen själv en djupare förståelse för de motiv som ligger bakom deras studieval och vad som är viktigt för att de ska känna arbetstillfredsställelse i dess framtida yrke.

Referenslista

- Andrée, M. (2011). Altering conditions for student participation and motive development in school science: learning from Helena's mistake. *Cult Stud of Sci Educ*, 7, 425–438. doi:10.1007/s11422-011-9314-x
- Antagning. (2017). Utbildningar. Hämtad 2017-04-17 från https://www.antagning.se/se/search?period=HT_2017&freeText=Socionomprogrammet&semesterPart=0
- Akademikerförbundet. (2017). Jämför din lön. Hämtad 2017-04-21 från <https://akademssr.se/jobb-lon/lon/jamfor-din-lon>
- Arbetsförmedlingen. (2013). Socionomyrken. Hämtad 2017-03-27 från <https://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetssookande/Yrke-och-framtid/Yrken-A-O.html?url=1119789672%2FYrken%2FYrkesBeskrivning.aspx%3FiYrkeId%3D556&sv.url=12.78280711d502730c1800072>
- Brace, N., Kemp, R., & Snelgar, R. (2016). *SPSS for Psychologists*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Bradley, C., Maschi, T., O'Brien, H., Morgen, K., & Ward, K. (2012). Faithful but different: clinical social workers speak out about career motivation and professional values. *Journal of Social Work Education*, 48, 459-477. doi:10.5175/JSWE.2012.201000043
- Bryman, A. (2011). *Sambällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Csikai, E. L., & Rozensky, C. (1997). Social work idealism and students perceived reasons for entering social work. *Journal of Social Work Education*, 33, 529-538. <http://search.proquest.com.proxy.library.ju.se/docview/209777945?OpenUrlReflid=info:xri/sid:primo&accountid=11754>
- Fortune, A. E., Lee, M., & Cavazos, A. (2005). Achievement motivation and outcome in social work field education. *Journal of Social Work Education*, 41, 115-129. <http://search.proquest.com.proxy.library.ju.se/docview/209790782?OpenUrlReflid=info:xri/sid:primo&accountid=11754>
- Habahbeh, A. E. A. (2014). Motives of Students' Joining Master Program at Princess Alia University College/Al Balqa Applied University. *International Education Studies*, 7, 81-91. doi:10.5539/ies.v7n1p81
- Hackett, S., Kuronen, M., Matthies, A., & Kresal, B. (2003). The motivation, professional development and identity of social work students in four European countries. *European Journal of Social Work*, 6, 163-178. doi:10.1080/1369145032000144421
- Herzberg, F., Mauser, B., & Snyderman, B. B. (2004). *The Motivation to Work*. London: Transaction Publishers.
- Hoffman, M. L. (1981). Is altruism part of human nature?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40, 121-137. <http://search.proquest.com.proxy.library.ju.se/docview/614293096?OpenUrlReflid=info:xri/sid:primo&accountid=11754>

- Jensen, K., & Aamodt, K. O. (2012). Moral motivation and the battle for students: The case of studies in nursing and social work in Norway. *Higher Education, 44*, 361–378.
<http://search.proquest.com.proxy.library.ju.se/docview/740321534?OpenUrlReflid=info:xri/sid:primo&accountid=11754>
- Jungert, T. (2008). Opportunities of student influence as a context for the development of engineering students' study motivation. *Soc Psychol Educ, 11*, 79–94.
 doi:10.1007/s11218-007-9037-8
- Moriarty, J., & Murray, J. (2007). Who Wants to be a Social Worker? Using Routine Published Data to Identify Trends in the Numbers of People Applying for and Completing Social Work Programmes in England. *British Journal of Social Work, 37*, 715–733. doi:10.1093/bjsw/bch325
- Nilsson, K. (2005). Vem kan och vill arbeta till 65 år eller längre? En studie av anställda inom hälso- och sjukvården. *Arbete och hälsa, 2005*, 1-28.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/4345/1/ah2005_14.pdf
- Nilsson, K., & Stomberg, M. (2008). Nursing students' motivation toward their studies: a survey study. *BMC Nursing, 7*, doi:10.1186/1472-6955-7-6
- Statistiska centralbyrån. (2001). Fråga rätt! - Utveckla, testa, utvärdera och förbättra blanketter. Hämtad 2017-04-17 från
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV9999_2000I02_BR_X97%C3%96P0101.pdf
- Statistiska centralbyrån. (2014). Trender och prognoser. Hämtad 2017-03-27 från
http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/UF0515_2014I35_BR_AM85BR1401.pdf
- Stevens, M., Moriarty, J., Manthorpe, J., Hussein, S., Sharpe, S., Orme, J., ... Crisp, B. R. (2010). Helping others or a rewarding career? Investigating student motivations to train as social workers in England. *Journal of Social Work, 12*, 16–36.
 doi:10.1177/1468017310380085
- Svensson, K., Johnsson, E., & Laanemets, L. (2008). *Handlingsutrymme: utmaningar i socialt arbete*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Thunborg, C., Bron, A., & Edström, E. (2013). Motives, commitment and student identity in higher education—experiences of non-traditional students in Sweden. *Studies in the Education of Adults, 45*, 177-193. doi:10.1080/02660830.2013.11661650
- Thörn, K. (2013). Filantropins kvinnor bereder väg för socialpolitik och välfärd. I H. Swärd, P. G. Edebalk & E. Wadensjö (Red.), *Vägar till välfärd*. (s. 76-87). Stockholm: Liber.
- Wilson, G., & McCrystal, P. (2007). Motivations and Career Aspirations of MSW Students in Northern Ireland. *Social Work Education, 26*, 35-52.
<http://www.tandfonline.com.proxy.library.ju.se/doi/full/10.1080/02615470601036534?scroll=top&needAccess=true>